

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

**KONUT VE YAKIN ÇEVRESİNDE MEMNUNİYET
VE AİDİYETİN İRDELENMESİ:
BAKIRKÖY ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

ASLI ERSİN PAMUKÇU

İSTANBUL, 2015

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MEKÂN TASARIMI

KONUT VE YAKIN ÇEVRESİNDE MEMNUNİYET
VE AİDİYETİN İRDELENMESİ:
BAKIRKÖY ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

ASLI ERSİN PAMUKÇU

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Neslihan AYDIN YÖNET

İSTANBUL, 2015

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MEKÂN TASARIMI

Tezin Adı: Konut ve Yakın Çevresinde Memnuniyet ve Aidiyetin İrdelenmesi:

Bakırköy Örneği

Öğrencinin Adı Soyadı: Aslı Ersin Pamukçu

Tez Savunma Tarihi:14.01.2015

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu

_____ Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. Nafiz Arıca

Enstitü Müdürü

_____

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç.Dr. H.Sezin Tanrıöver

Program Koordinatörü

_____

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez danışmanı

Yrd. Doç.Dr. Neslihan AYDIN YÖNET

Üye

Yrd. Doç.Dr. Nilay ÜNSAL GÜLMEZ

Üye

Yrd. Doç.Dr. Ebru KARAHAN

_____.

_____.

_____.

Aileme ve dostlarıma...

ÖNSÖZ

Bu zorlu tez süresince araştırmanın yürütülmesinde desteklerini esirgemeyen, her zaman yardımcı olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Neslihan Aydın Yönet 'e teşekkürü borç bilirim.

Araştırma boyunca desteklerini esirgemeyen başta annem, babam, anneannem olmak üzere bütün aileme aynı zamanda bu zor süreçte yanımda olan Alihan Ersin, Simge Aksel, Alican Habbazi ve Buse Luş'a, alan araştırması sürecinde ise çalışmaya katkıda bulunan tüm hane halklarına teşekkür ederim.

İstanbul, 2015

Aslı Ersin Pamukçu

ÖZET

KONUT VE YAKIN ÇEVRESİNDE MEMNUNİYET VE AİDİYETİN İRDELENMESİ: BAKIRKÖY ÖRNEĞİ

Aslı Ersin Pamukçu

İç Mekan Tasarımı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Neslihan Aydın Yönet

Ocak 2015, 55 sayfa

İnsanoğlu konutu önce sadece barınma ve tehlikelerden korunma amaçlı bir mekân olarak kullanırken, zaman içerisinde konutun anlamı değişmiştir. Konut günümüzde prestij/statü sembolü olarak bir tüketim metası haline gelmiştir. Konut tercihinde genellikle fiziksel özelliklerin değerlendirilmesi öncelikli görünse de duygusal anlamda konutla kurulan bağlar hane halkları için önem taşımaktadır. Konutun fiziksel özellikleri fiziksel boyutu, konutla kurulan ilişki ise duygusal boyutu tanımlamaktadır. Konut çevresiyle bir bütündür ve konuta yüklenen anlamda konut yakın çevresi önemli bir yere sahiptir. Konut ve KYÇ arasındaki bağ kişilerin tercihleri etkilemektedir. Bu çalışmada, konut tercihlerinde memnuniyet ve aidiyetin yeri konut ve konut yakın çevresi ölçeğinde ele alınmıştır.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, memnuniyet ve aidiyet kavramlarını konut ve konut yakın çevresi (semt/kent) olmak üzere iki farklı ölçekte inceleyerek hane halklarının tercihlerini nelerin etkilediğine cevap aramaktır. İstanbul metropolünün önemli ilçelerinden Bakırköy, hem kültürel hem de sosyal çeşitliliği nedeni ile alan çalışması yapılacak bölge olarak seçilmiştir. Çalışma kapsamına; Bakırköy ilçesinde geleneksel mahalle dokusunda yer alan kent içi apartmanlar ve farklı bir yaşam tarzı sunan korumalı yerleşimler dâhil edilmiştir. Tez çalışmasında, kapsamlı literatür taramasından sonra niteliksel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği ve görüşme formu yaklaşımı kullanılarak memnuniyet ve aidiyet kavramları konut ve konut yakın çevresi ölçeğinde irdelenmiştir. Çalışma kapsamında hane halklarının kişisel özellikleri, tercihleri, konut ve konut yakın çevresi ile olan iletişimleri, memnuniyet ve aidiyetleri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

İçerik analizi sonucunda elde edilen temalar memnuniyet ve aidiyet ana başlıkları altında ele alınmıştır. Memnuniyet ile ilgili temalar; konum tercihleri, konut içi tercih

nedenleri, ideal kentsel mekân, konut yakın çevresi çevresel faktörler, otopark, komşuluk ve hane halkı tercihleri ile ilgilidir. Aidiyet ile ilgili temalarda semte ve kente hissedilen aidiyet dikkat çekmektedir. Konum, konut içi, alışkanlıklar-bilinen çevre, hane halkı tercihleri ve konut yakın çevresi çevresel faktörler aidiyetle ilgili tema başlıklarıdır.

Araştırma bulguları ve sonuçlarında, konut-konut yakın çevresi özelliklerinin ve konut-konut yakın çevresi ilişkisinin kişilerdeki memnuniyet ve aidiyet duygularını etkilediği ortaya çıkmıştır. Memnuniyet ve aidiyeti etkileyen faktörlerin ilişkileri ortaya çıkan temalar yardımı ile yorumlanmıştır. Konut ve konut yakın çevresi ile ilgili tasarım kararlarında, ana kullanıcı grubu olan hane halklarının ihtiyaçları doğrultusunda tercihlerin ve isteklerinin dikkate alınması gerektiği ve hane halklarının tasarım sürecine aktif olarak katılmaları gerektiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Memnuniyet, Aidiyet, Konut Yakın Çevresi, Konut Tercih Sebebi

ABSTRACT

ANALYSIS OF SENSE OF BELONGING AND RESIDENTIAL SATISFACTION AND IMMEDIATE ENVIRONMENT: EXAMPLE OF BAKIRKOY

Aslı Ersin Pamukçu

Interior Design

Thesis Supervisor: Asst. Prof. Dr. Neslihan Aydın Yönet

January 2015, 55 pages

In the beginning of time, humankind was used residence only as place where can be protected himself from danger and then in the course of time meaning of residence was changed. Residence became a consumable item as a prestige and status symbol in this day and time. Physical features of the residence seem to be preferential, but emotional belonging to the residence is also important for household. The physical features of the residence are defined as physical dimension and relation with the residence is identified as emotional aspect. A residence is integral with its environment and thus residence immediate environment has an important position at the meaning given to the dwelling. The bond between residence and residence immediate environment effects the preferences. In this work the meaning of satisfaction and belonging at the choice of residence is analyzed within the scope of residence and residence immediate environment.

The aim of research in this sense was to seek an answer of question what affects the choices of household. The notions of satisfaction and sense of belonging are studied in two different aspects such as residence and residence immediate environment (district/town). Bakırköy district one of the important district of Istanbul metropolis because of its cultural and also social diversity is selected as field survey place. Urban apartments with traditional neighborhood structure and gated communities having different life style in Bakırköy district are included to this research. In this dissertation study the notions of satisfaction and sense of belonging are studied within the scope of residence and residence immediate environment by using of depth interview and interview questionnaire one of the qualitative research after an extensive literature survey. The personal characteristics and choices, communication with residence and

residence immediate environment of household is studied by using of satisfaction and belonging content analysis method in the study scope.

The topics obtained after content analysis are discussed under main heads of satisfaction and sense of belonging. Location choices, residence choice reasons, ideal spatial environment, residence immediate environment factors, car park, neighborhood, choices of household are related with the topics concerning to the satisfaction. The sense of belonging to neighborhood and town attracts attention at the topics of sense of belonging. Location, residence, habits, recognized environment, choices of household and residence immediate environment factors are topic titles which are relative to sense of belonging.

Research findings and results are shown that residence- residence immediate environment features and residence- residence immediate environment relation play an important role at the satisfaction and sense of belonging of persons. The relations of the factors that affect satisfaction and sense of belonging are commented with the aid of appeared topics. It is considered necessary that choices and desires of household who are dominant user groups should be taken into consideration within the context of their needs on the decision relative to residence- residence immediate environment and the household should be actively participated to the design process.

Keywords: Satisfaction, Belonging, Residence Immediate Environment, Reason for Preference of Residence

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR.....	x
ŞEKİLLER.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 ÇALIŞMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI.....	1
1.2 ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	2
1.3 ÇALIŞMANIN KAPSAMI.....	3
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1 MEMNUNİYET.....	5
2.1.1 Kent ve Semt İle İlgili Memnuniyet.....	5
2.1.2 Konut İle İlgili Memnuniyet.....	8
2.1.2.1 Konut kalitesi.....	11
2.1.2.2 Konut ve kullanıcı ilişkisi.....	12
2.2 AİDİYET.....	15
2.2.1 Kente ve Semte Aidiyet.....	16
2.2.2 Konuta Aidiyet.....	18
2.2.2.1 Mahremiyet.....	20
2.3 BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ.....	21
3. ALAN ARAŞTIRMASI.....	25
3.1 ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN ÖRNEKLEM ALANI: BAKIRKÖY.....	25
3.2 ÖRNEKLEMDE YER ALAN KONUT TİPLERİ.....	27
3.3 ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN ÖRNEKLEMİN ÖZELLİKLERİ.....	28
3.4 ARAŞTIRMA TASARIMI.....	30
3.5 ÖRNEKLEMİN BELİRLENMESİ.....	30
3.6 VERİLERİN TOPLANMASI.....	31
3.6.1 Görüşme Şekli Seçimi.....	31
3.6.2 Veri Analizi.....	32
3.6.3 Pilot Çalışma.....	33

3.6.4 Çalışma Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar.....	34
3.7 ARAŞTIRMA KAPSAMINDA ELDE EDİLEN TEMALAR.....	34
3.7.1 Memnuniyet ile İlgili Temalar.....	34
3.7.1.1 Konum tercihleri.....	34
3.7.1.2 Konut içi tercih nedenleri.....	35
3.7.1.3 İdeal kentsel mekan.....	36
3.7.1.4 KYÇ çevresel faktörler.....	37
3.7.1.5 Otopark.....	38
3.7.1.6 Komşuluk.....	38
3.7.1.7 Hane halkı tercihleri.....	39
3.7.2 Aidiyet ile İlgili Temalar.....	39
3.7.2.1 Konum.....	41
3.7.2.2 Konut içi.....	41
3.7.2.3 Alışkanlıklar-bilinen çevre.....	42
3.7.2.4 Hane halkı tercihleri.....	43
4. BULGULAR.....	44
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	48
KAYNAKÇA.....	51
EKLER.....	56
Ek A.1 Görüşme formu.....	57
Ek B.1 Hane halkı sosyo demografik yapısı ve konut hareketliliği.....	60
ÖZGEÇMİŞ.....	62

TABLULAR

Tablo 2.1: Konut ve KYÇ ile ilgili memnuniyet ve aidiyet parametreleri.....	23
Tablo 3.1: Konuta ait özellikler.....	29

ŞEKİLLER

Şekil 2.1: Konutta memnuniyet.....	13
Şekil 2.3: Konut alanı memnuniyet bazlı tahminleri.....	14
Şekil 2.3: Memnuniyet,aidiyet,konut ve KYÇ ilişkisi.....	19
Şekil 2.4: Konut ve KYÇ ile ilgili memnuniyet parametreleri ilişkisi.....	24
Şekil 2.5: Konut ve KYÇ ile ilgili aidiyet parametreleri ilişkisi.....	24
Şekil 3.1: Bakırköy haritası (2014).....	25
Şekil 3.2: Hane halkı kod listesi.....	32
Şekil 3.3: Konut, KYÇ,memnuniyet ve aidiyet ile ilgili kod listesi.....	33
Şekil 4.1: Konut, KYÇ - memnuniyet ilişkisi.....	46
Şekil 4.2: Konut, KYÇ - aidiyet ilişkisi.....	46
Şekil 4.3: KYÇ, memnuniyet ve aidiyet ilişkisi.....	47
Şekil 4.4: Konut, memnuniyet ve aidiyet ilişkisi.....	47

KISALTMALAR

AİD	:	Aidiyet
APT	:	Apartman
be	:	Bekar erkek
bk	:	Bekar kadın
ç	:	Çocuklu
ee	:	Evli erkek
ek	:	Evli kadın
HH	:	Hane halkı
k	:	Konut
KY	:	Korumalı yerleşim
KYÇ	:	Konut yakın çevresi
MEM	:	Memnuniyet

1. GİRİŞ

1.1 ÇALIŞMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI

Çalışmanın amacı, konut ve yakın çevresinde memnuniyet ve aidiyeti etkileyen faktörleri niteliksel bir araştırma yöntemi kullanarak irdelemektir.

Araştırma, memnuniyet ve aidiyet kavramlarını konut ve yakın çevresi (semt/kent) olmak üzere iki farklı ölçekte inceleyerek hane halklarının tercihlerini nelerin etkilediğine cevap aramaktadır.

Bu kapsamda araştırmanın ana sorusu şudur:

Konut tercihinde etkili olan faktörler nelerdir?

Ana sorunun altında yer alan araştırmanın alt soruları ise aşağıda yer almaktadır.

- i. Konut içi yapılan değişiklikler memnuniyet hissinde herhangi bir değişikliğe neden olmakta mıdır?
- ii. Hane halklarının konut tercihinde konut yakın çevresinin özelliklerinden (sosyal, fiziksel) memnun olması konut memnuniyetinde de etkili midir?
- iii. Konut sahipliği memnuniyet ve aidiyet duygularını etkilemekte midir?
- iv. Hane halklarının konut ve konut yakın çevresine hissettiği aidiyet, bu çevrede geçirilen zaman ile alakalı mıdır?
- v. Konuta duyulan aidiyetin konut yakın çevresi özellikleri(sosyal, fiziksel) ile alakası var mıdır?
- vi. Tercih edilen konut veya yakın çevresi, geçmişte yaşanan yer ile olan benzerliği nedeni ile mi seçilmektedir?

1.2 ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Yapılan çalışma, memnuniyet ve aidiyetin kişilerin yaşam tarzlarına bağlı olarak konut ve konut yakın çevresindeki tercihlerinde etkilerini irdelemektedir. Memnuniyet ve aidiyet ile ilgili olarak konut ve yakın çevresi bağlamında geniş bir literatür taraması yapılmış ve hane halkları ile yapılacak olan görüşme formunun soruları (Ek A.1) literatür araştırması sonucunda belirlenmiştir. Araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği ve görüşme formu yaklaşımı kullanılmıştır. Kullanılan bu teknikle, memnuniyet ve aidiyet bağlamında kullanıcıların kişisel özellikleri, yaşam tarzları, yaşanan çevrenin sosyal-fiziksel özellikleri ve sunduğu imkânlar doğrultusunda tercihleri irdelenmektedir.

Alan araştırmasında 20 hane halkı üyesi ile görüşülmüştür.

Görüşme formu soruları;

- i. Hane halkı özellikleri,
- ii. Yerleşimin özellikleri,
- iii. Kişisel özellikler,
- iv. Konut tercihleri,
- v. Kent ile ilgili sorular,
- vi. Mahalle ve semt ile ilgili sorular,
- vii. Konut ile ilgili sorular

başlıkları altında hazırlanmıştır.

Görüşmeler sonrası veriler deşifre edilip içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen tüm veriler önce kodlanmış daha sonra kategoriler ve kod listeleri oluşturulmuştur. Kod listeleri sonrasında temalar belirlenmiş ve temaların birbirleri ile ilişkileri değerlendirilmiştir.

1.3 ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Konut, sosyal ve fiziksel yönleri ile hayatımızda önemli bir yerdedir. Kişilerin birebir ilişki içerisinde olduğu konut hiç şüphesiz yakın çevresinden beslenmekte ve etkilenmektedir. Tezin ilk bölümünde araştırmanın çıkış noktası olan araştırma soruları ve araştırmanın amacı yer almaktadır. Aynı zamanda araştırmanın yöntemi ile ilgili açıklamalar bu bölümde bulunmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği ve görüşme formu yaklaşımı kullanılmıştır.

Değerlendirmelerde birbirinden ayrı düşünemediğimiz konut ile KYÇ tezin ikinci bölümünde memnuniyet ve aidiyet üzerinden ele alınmıştır. Konut değerlendirmeleri yapılırken konut kalitesi ve konut-kullanıcı ilişkisi memnuniyet kavramıyla ilişkili olarak ortaya çıkarken, aidiyet ile ilgili olarak ise egemenlik alanımızın sınırlarını belirlediğimiz mahremiyet ortaya çıkmaktadır.

Tezin üçüncü bölümünde; kültürel, ekonomik, sosyal olarak çeşitliliğin fazla olduğu, İstanbul'un önemli ilçelerinden olan Bakırköy'de yapılan alan araştırması yer almaktadır. Çalışmada yer alan örneklemin özellikleri bu bölümde detaylı olarak anlatılmıştır. Örneklem özellikleri, korumalı yerleşim ve kent içi apartmanlara ait özellikler, hane halkı profilleri ve konuta ait özellikler olmak üzere ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca araştırma boyunca kullanılan araştırma yöntemi, görüşme şekli seçimi, veri analizleri yer almaktadır. Aidiyet ve memnuniyet kavramlarını konut ve KYÇ ölçeklerinde irdeleyen tez çalışması kapsamında yapılan görüşmelerden elde edilen temalar bu bölümde yer almaktadır.

Dördüncü bölümde elde edilen verilerin değerlendirildiği bulgular yer almaktadır. Temaların ilişkilerinin yorumlandığı bu bölümde temalarla ilgili kavramsal ilişki şemaları yer almaktadır.

Tezin beşinci bölümünde ise genel sonuçlar ve tartışmalar yer almaktadır. Literatür araştırması ve alan araştırması sonuçlarından elde edilen bulgular karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Tezin literatüre katkısı konut ve KYÇ tasarımı bağlamında ele alınmıştır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 MEMNUNİYET

Bir olaydan duyulan memnuniyet, hayata karşı verimin artması ve bireyin daha mutlu olmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla memnuniyet, diğer duyguları da etkilemektedir. Örneğin bireyin çevreden aldığı negatif his konutuna da yansımakta ve bu durum konut memnuniyetini etkilemektedir. Tatmin ve huzur memnuniyet için önemlidir.

Gülaydın (2004, s. 8); “Memnuniyet, en geniş tanımı ile mutlu olmak, hoşnutluk anlamındadır ve insan için bir lüks değil, psikolojik bir ihtiyaçtır. Konutta memnuniyet kavramı ise, mekânların kişilerin beklentilerini ne derecede karşıladığı ile ilgilidir” olarak açıklamıştır.

Yaş, cinsiyet, hayata bakış açısı gibi durumlardan etkilenen memnuniyette deneyim ve beklentiler kişilere bir düzey belirlemektedir ve bu memnuniyet düzeyi kişilerde değişiklik göstermektedir (Gülaydın 2004).

“Zevk veya haz olarak adlandırılabilir memnuniyet duygusu, hem başarılı bir eylemin duygusal anlamda karşılığının alınması hem de yapılmakta olan işin devam etmesi için bir teşviktir.”¹

2.1.1 Kent ve Semt İle İlgili Memnuniyet

KYÇ, konut kadar ön planda tutulmasa da aslında konut ile bir bütün halindedir. Çünkü konut kavramı sadece fiziksel bir biçimlendirmeden ibaret değildir. Konutun çevresi, konutun kendisinden çok daha kapsamlı olgular içermektedir. KYÇ; konut biçimlenmeleri ve etrafın şekillenmesi ile ortaya çıkan bir bütündür. Konut sakinlerinin yaşamlarını; gelenekler, alışkanlıklar, kültürel ve sosyal yaşamları oluşturur ve buna göre o çevrede kültürel bir karakter oluşmaktadır (Yanar 1994).

---

¹ Enüstün, E., 2014. Memnuniyetin Psikolojisi, <http://arsiv.ntv.com.tr/news/136067.asp>, [erişim tarihi 04 Ağustos 2014].

Kentsel mekânlarda her topluluğun sosyal kimliğini, statüsünü ve ilişkilerini yansıtan farklılaşmış alanlar gözlemlenmektedir. Kişiler psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçları doğrultusunda seçim yapmaktadır. Kişilerin yaşam tarzları konut seçimlerinde büyük önem taşımakta olup toplumlar ve kültürler arasında farklılıklar gözlemlenmektedir. Konut alanı kullanıcı memnuniyeti; beklenti ve ihtiyaçların karşılanması ile alakalıdır. Aynı zamanda konut kalitesi konut çevresi memnuniyeti ile ayrı düşünülemeyen kavramlardır (Davutoğlu 2008, Kabadayı 2006, Kellekçi 2005).

Semt adıyla bahsedilen konut yakın çevresinin kişiler ile arasındaki bağ kent ile olan bağdan biraz daha farklıdır. Bunun farklı olmasının en büyük nedeni her an konut yakın çevresini dolaylı yollardan da olsa kullanma durumudur. Semt olgusunda kişiler kent olgusuna nazaran samimiyeti ön planda tutmaktadır ve bu durum tercihlerinde büyük rol oynamaktadır (Çerçi 2010).

Berköz'ün (2008, s.120) açıkladığı gibi;

Konut alanı kullanıcılarının yaşadıkları konut alanındaki memnuniyetlerinde etkili olan değişkenlerden aritmetik ortalama değeri en yüksek olan değişkenler "genel olarak ailenin konut alanında güvende olması" ve "konutun bulunduğu bölge açısından iyi bir yatırım olması"

olarak belirlenmiştir.

KYÇ değerlendirildiğinde orada bulunan insanların gereksinimlerini karşılaması, bireyler arası iletişimin sağlıklı olması gibi parametreler memnuniyet duygusu içinde değerlendirilmektedir. Konut ve KYÇ' de yaşayanların istek ve beklentileri birçok araştırmacı tarafından incelenmekte ve saptanmaya çalışılmaktadır. Konutlar ve bireyler karşılıklı bir ilişki halindedir. Aynı şekilde bireyler, konut yakın çevresi ile de ilişki içindedir. Çünkü çevre, konut ve bireyi birbirlerine yakınlaştıran önemli elemanlardan birisidir ve konutlar buldukları çevreler doğrultusunda birçok anlamda farklılık gösterebilir. Dolayısıyla çevrenin iyi planlanması önem taşımaktadır (Kellekçi 2005, Yanar 1994).

Konutun bulunduğu alan ve kullanıcı memnuniyeti ile ilgili olan araştırmaların birçoğu komşuluğu temel bir konu olarak ele almıştır. Konut ve yakın çevresinde önem verilen komşuluk, hane halkları arasındaki ilişkiler bakımından da önemli bir yerdedir. Amerigo ve Aragones (1997) konutu, izole edilen bir mekân olarak değil aksine komşularla, çevrede yaşayan bireylerle değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur (Amerigo ve Aragones 1997).

Konutu sadece dört duvar olarak incelemek yerine bir bütün olarak incelemek daha doğrudur. Çünkü konut belirli sınırlar içinde tutulmadan kendini çevreleyen alanı da kapsamaktadır (Rapoport 2004).

Kişilerin konut ve KYÇ seğimleri incelendiğinde, yaşamının büyük bir bölümünü geçireceği yer ile arasında bazı etkileşimlerin olduğu gözlemlenmektedir. Seğimler kültürel olgular başta olmak üzere değişen değer yargılarına bağlı olarak da geręekleřmektedir. Aynı zamanda geçmiş deneyimler, konut ve yakın çevresi seçiminde etkili olmaktadır (Oğuz 1994).

Oğuz'a (1994, s.42) göre seğimlerde önemli olan olumlu memnuniyet seviyesini yakalayabilmektir. Tercihler bir yol belirlemektedir. Seçilen konut alanına karar verilmesi durumunda;

- i. *Yerleşimin karakteriştiği*
- ii. *Statü*
- iii. *Prestij*
- iv. *Sosyal homojenlik*
- v. *Yeşil alan etkisi ve yeşil ile olan bağlantı*
- vi. *Topografya*
- vii. *Manzara*
- viii. *Güvenlik ve çocukların okullarına yakınlık.*

önemli görölmektedir.

Aynı zamanda Oğuz'un (1994, s.43) konut ve konut çevresi üzerine yaptığı araştırmaya göre kişilerin tercihlerinde belirledikleri uygunluk faktörleri ise;

- i. Konum
- ii. Alışveriş imkânları
- iii. Havanın kalitesi
- iv. Komşular
- v. Alışkanlıklar
- vi. Yürüyüş alanları, parklar vb.
- vii. Ulaşım
- viii. Sessizlik
- ix. Çevre temizliği
- x. Çocukların yetişmesi için gerekli donatıların varlığı
- xi. İşe yakınlık
- xii. Eski oturlan yer ile karşılaştırma
- xiii. Rereasyonel imkânlar

olarak belirtmiştir.

Sonuç olarak konut çevresi, konuttan ayrı düşünülmemelidir. Çevre genellikle kişilerin ihtiyaçları/beklentileri (sosyal, kültürel, ekonomik) doğrultusunda şekillenmektedir.

2.1.2 Konut İle İlgili Memnuniyet

Konut genel anlamıyla zamanımızın çoğunu geçirdiğimiz, bizi dış etkenlerden koruyan, tekil veya aile yaşantımızı geçirdiğimiz ve ekonomik, sosyal şartlar doğrultusunda seçtiğimiz barınma mekânıdır (Desagis 2006, Akdemir Ersoy 2002).

Akdemir Ersoy (2002 s. 42) konutu;

...konut; insanın kişisel barınma/ikamet eyleminin içinde geçtiği yaşam mekânının(evsel mekânın) fiziksel kabuğu olarak nitelendirilebilir. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, konut her zaman fiziksel bir boyutu tanımlamakta, kişisel barınma eyleminin ve evsel mekânın fiziksel unsuru olmaktadır.

şeklinde ifade etmiştir.

İnsanoğlunun temel ihtiyacı olan barınma; kültürel, antropolojik, sosyolojik faktörler üzerinden arzulanan, uygun ve kişisel destekleyici çevreleri istemeyi kapsamaktadır. Farklı çevreleri birbirinden ayıran temel nedenlerden en önemlisi ise kültür farklılığıdır. Kültür farklılığı, toplumsal ve fiziksel çevrenin ana ögesi olan insanı barınak seçiminde doğal bir seleksiyona itmektedir (Es ve Akın 2008).

Konut memnuniyetini Gülaydın (2004, s. 11);

Konutta yaşayan bireylerin konuttan beklentileri farklı olabilmektedir. Örneğin, okul çağındaki bir çocukla erişkin bir insanın çevreye ve konuta bakışları değişiktir. Aynı şekilde, sosyal statü, cinsiyet, geçmiş tecrübeler, eğitim, meslek, ekonomik durum gibi bireyin özelliklerindeki farklılıklar, konuttan beklentileri, istekleri değiştirebilmekte ve konuttan duyulan memnuniyeti etkileyebilmektedir. Bireyin dışında, çevrenin ve konutun özellikleri, yaşanan bölgenin konumu, komşuluk durumu gibi dış etkenler de memnuniyeti etkilemektedir.

olarak açıklamaktadır.

Konutun yaşanılabilirliğini maksimum düzeye çıkartmak için kişilerin ihtiyaçlarını belirleyip bu doğrultuda belirli standartlar sağlayarak uygulamalar yapılmalıdır. Genel olarak kişiler konut tercihlerinde mahremiyete, temizliğe, konut içi yoğunluğa, çevreye duyarlı olmasına önem vermektedir. Konut tasarımlarında belirli standartlar ön plana çıkmaktadır. Bunu bireysel tasarım yerine toplumsal tasarım ya da toplumsal ihtiyaçların çözümü olarak ele almak bize daha sağlıklı sonuçlar vermektedir (Yanar 1994).

Standartlar insan psikolojisini de olumlu veya olumsuz anlamda etkilemektedir. Eğer konut psikolojik ve fiziksel konfor sağlayabiliyorsa, bireyin sağlıklı bir çevrede oturmasını sağlamaktadır. Bu uyum sayesinde birey, fiziksel ve işlevsel yönden mutlu olur, çevreye uyum sağlar ve kendini rahat hisseder (Kabadayı 2006).

Standartlar doğrultusunda oluşan fiziksel çevreler ile bireyler arasında çeşitli ilişkiler söz konusudur. Bireysel etkinliklerin göz önünde bulunduğu tasarımlarda çevresel etkinlikler de görülmektedir. Birey çevresinin biçimi ve bakımı ile ne kadar ilgili ise çevresi de onunla o denli uyumlu olur. Böylece birey çevresini, çevre de bireyi sahiplenir. Yaşam çevresi bireyin kişiliğini ortaya koymasında rol oynamaktadır (Altman ve Wohwill 1980).

Konutların kimlik özellikleri karmaşık ilişkilerin varlığını ortaya koymaktadır. Bu ilişkiler insan ile insan, insan ile nesne, nesne ile nesne arasında olup, bunun bir göstergesi olarak birbirine benzeyen veya birbirinden farklı konut tiplerinin ve yerleşim alanlarının ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Bu ilişkiler ağının fiziksel sonucu olan

konutun anlamı da değişken ve karmaşıktır. Toplumların geleneksel, kültürel yapılarındaki farklılıklardan doğan sosyolojik özellikler konutların biçimsel özelliklerini de etkileyebilmektedir (Davutoğlu 2008, Yanar 1994).

Konut yapısı ile beraber iç mekânların tasarımı estetik bakımdan hem fonksiyonel hem de duygusal olarak kullanıcıya hitap etmelidir. Binaların biçimlendirilmesinin dışında mekânlar da insan yaşamını biçimlendirmekte ve etkilemektedir. Çünkü tasarımdaki estetik görünüş, vaktini o mekânda geçiren kişiye direkt olarak etki etmektedir (Gülaydın 2004).

Memnuniyet, mutlu olmak ve hoşnutluk anlamına gelmektedir. Konut özelinde bakıldığında ise “beklentilerin karşılanması” ile alakalı olduğu görülmektedir. Konuttaki memnuniyet düzeyini arttırmak için tasarımcının kimin için, nerede bu konutu yapacağı gibi sorulara çok iyi cevap vermesi gerekmektedir. Çünkü bireyin konutta geçirdiği zaman ile doğru orantılı olarak konutun ona ait olduğunu hissetmesiyle aidiyet duygusu gelişmektedir. Konutta yaşayan bireylerin farklı olmasından dolayı, yaşam tarzları, görüşler gibi farklı bakış açıları farklı beklentileri ortaya koymaktadır. Örneğin vaktinin çoğunu evde geçiren bir ev hanımıyla çalışan bir erkeğin konuta bakışları değişkenlik göstermektedir. Dolayısıyla sosyal durum, ekonomik durum, eğitim, meslek gibi parametreler beklentileri etkilemekte ve bu durum da konuta duyulan memnuniyeti etkilemektedir (Gür 2009, Gülaydın 2004).

Kişisel deneyimler mekânı veya çevreyi algılamak bakımından önemli bir faktördür. Memnuniyet nesnel ve öznel koşullar göz önünde bulundurulduğunda zamanla duruma alışma ve dolayısıyla memnuniyet hissini doğmasıyla alakalıdır. Nesnel duruma en güzel örnek olarak yaşam standardı kötü olan bireyin memnuniyet seviyesinin üst noktada olması durumu olarak açıklanabilmektedir (Gülaydın 2004).

Tognoli (1987)'nin bireylerin konutta memnuniyetinin sağlanması konusundaki saptamaları aşağıda yer almaktadır (Tognoli 1987).

- i. İnsan hayatında konut köklü bir yere sahiptir ve hayatın merkezidir.
- ii. Hayata dair yaşam, ölüm gibi zamansal kavramların var olduğu ve geçmişle olan bağların sağlandığı yerdir.
- iii. Aile kavramında önemli ilişkiler ve olayların geçtiği yerdir.
- iv. Konut, yaşam tarzı, egemenlik alanı ve sosyal ilişkilerin önem kazandığı bir kavramdır.

Konut memnuniyetini hiç şüphesiz konut kullanım esnekliği de etkilemektedir. Bu yüzden kullanım açısı bakımından çeşitli versiyonların değerlendirilebileceği konutlar tasarlamak memnuniyet durumunu etkilemektedir (Gülaydın 2004).

2.1.2.1 Konut kalitesi

Kalite kavramı konut bazında değerlendirildiğinde memnuniyeti etkileyen bir faktördür. Mimari alanda ise kullanıcı tatmini ile alakalıdır. Kaliteli bir konut; beklenen konut standardını, çevreyle olan nitelikli ilişkileri kapsamı, içinde yaşayan insanlara uygunluğu özelliklerine sahip olmalıdır. Kalite, memnuniyet gibi değişken bir kavramdır ve kullanıcıların beklentileri, konuta verdiği anlam, bakış açısı ve bundan kaynaklı kalite algısı kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir. Kişiler beklentilerini karşılayan birçok şeyi kaliteli olarak nitelendirmektedir. Kalite kavramını bireyler çoğu zaman fiyat olarak algılasalar da beklentiler ve bunların getirdiği memnuniyet zaman içinde kişilerin fikirlerini değiştirmektedir (Günel 2006, Gülaydın 2004, Aktüre 1994).

Konut mekân düzenlemesinde bireysel kimlik yaratabilme, ait olma ve kişiselleştirme gibi niteliklere uygun koşullar eylem çeşitliliği sağlamaktadır. Konutta yaşayan bireylerin beraber veya yalnız alanlarını organize edebilmesi, alansal bakımdan dengelerini iyi kurabilmesi, ihtiyaçlarının karşılanmasında temel unsurlar arasındadır. Kendini o mekâna ait hissetme, değerlere uygun hale getirme, bireysel alan ihtiyacını karşılama bakımından yeterli olan bir alan kaliteli olarak değerlendirilebilmektedir.

Bireylerin konuta, dolaylı olarak çevreye ait hissetmesi, kendi kimliğini yansıtabilmesi konutun kalitesini ve değerini arttırmaktadır. Kişi, konutunda temel ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, uygunluk, konfor, yaşadığı kültürün yansıtılması, özgüven, aidiyet gibi ihtiyaçlarını yaşantısında görmek istemektedir. Kaliteli konut ve çevre yapılaşması bireylerce değişiklik göstermektedir ve bu kavramın herkes tarafından ortak bir yere konması beklenmemelidir. Çünkü bireyler mekânı, mekânlar da bireyleri tamamlamakta ve tercihler ile beklentiler değişkenlik göstermektedir (Gülaydın 2004).

Kalite, kullanıcıların mekânda sergiledikleri davranış birlikte ele alınacak olunursa fiziksel olguların yanı sıra konutla olan ilişkide psiko-sosyal olgularında incelenmesi gerekmektedir. Konut içerisinde ve KYÇ' de gerçekleşen davranışların bir kısmı bireysel, bir kısmı grup halindedir. Kişilerin kendilerine ait tasarladığı bireysel alan istenilen mahremiyeti sağlamaktadır (Özsoy ve Esin 1989).

Tasarım ve inşaat ilkeleri açısından konut; bireyin gelir düzeyine uygun, gerçek ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, konfor ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayan, kültür ve yaşam tarzına uygun olma faktörlerini göz önünde bulunduran bir yaklaşımla ele alınmalıdır (Es ve Akın 2008).

2.1.2.2 Konut ve kullanıcı ilişkisi

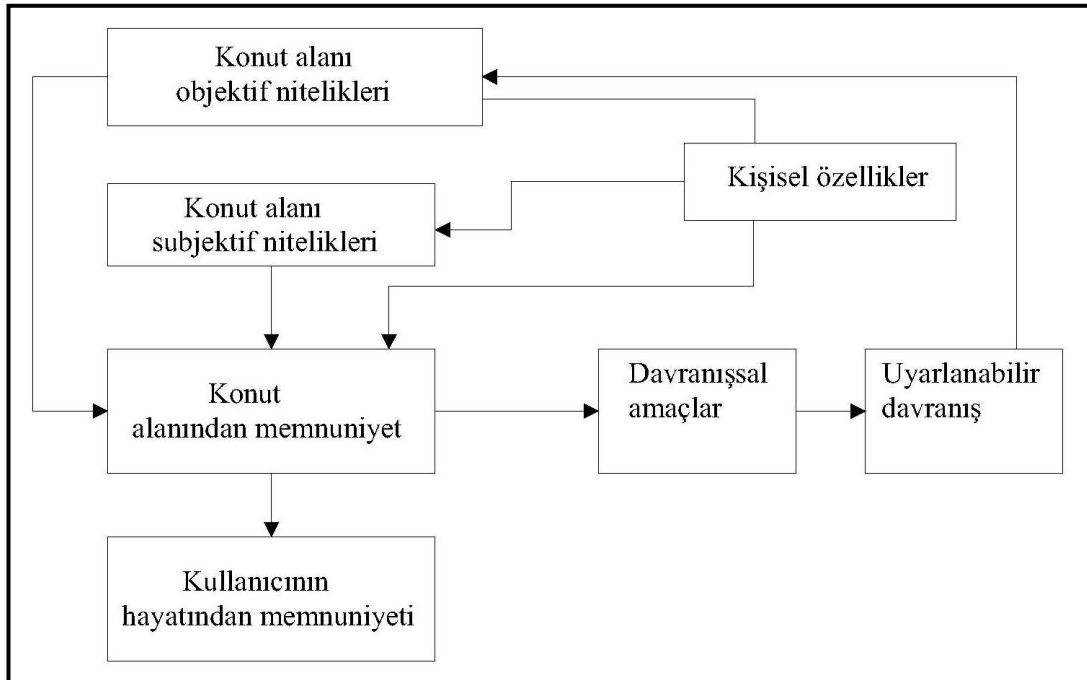
Zamanımızın önemli kısımlarını geçirdiğimiz konut, kullanıcısı ile bir ilişki halindedir. Ekonomik ve sosyal durum bireyleri etkilediğinden şartlar doğrultusunda konut kullanıcı iletişimi değişmektedir. Ortada bir iletişim vardır ve bunu fiziksel çevre belirlemektedir (Yılmaz 2005, Akdemir Ersoy 2002).

Konut kullanıcıları, çevreyi somut ve soyut olarak algılamaktadır. Somut anlam incelendiğinde çevrenin gerçek boyutları, büyüklüğü, rengi, biçimi ve aydınlık düzeyi gibi özellikler görülmektedir. Soyut anlama bakıldığında ise mutluluk verici, ferah, boğucu, iç karartıcı gibi özelliklerin algılandığı görülmektedir (Es ve Akın 2008).

Belirlenen soyut ve somut anlam sonrasında çevreye yönelik anlamın oluşacağı düşünülebilir. Soyut ve somut anlamın dışında davranışsal boyut da anlam belirleyen bir diğer faktördür. Davranışsal boyutun temel hatları; güvenlik, aidiyet, sahiplenme ve mahremiyet kavramlarıdır. Soyut, somut ve davranışsal boyutun birleşiminden ise anlam çıkmaktadır. Kullanıcı memnuniyeti göz önünde bulundurularak yapılan kaliteli konut tasarımı önemlidir. Çünkü konut kullanıcısı memnuniyet duruma göre değişiminde bulunmaktadır (Es ve Ateş 2004).

Kişilerde sosyal çevre, ekonomik durum ve yaşam tarzı belirli standartlar oluşturmaktadır. Standartların sağlanması memnuniyet seviyesini etkilemekte ve memnuniyet seviyesinde artış sağlamaktadır. Çünkü konutta geçirilen zamanda birey yaşam tarzını yansıtmakta ve konutunda kalite aramaktadır. Kişisel özellikler sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlar, ekonomik durum doğrultusunda karşılanmakta ve kişilerin kontrolü dışında gelişebilmektedir (Amerigo ve Aragonés 1997).

Şekil 2.1: Konutta memnuniyet

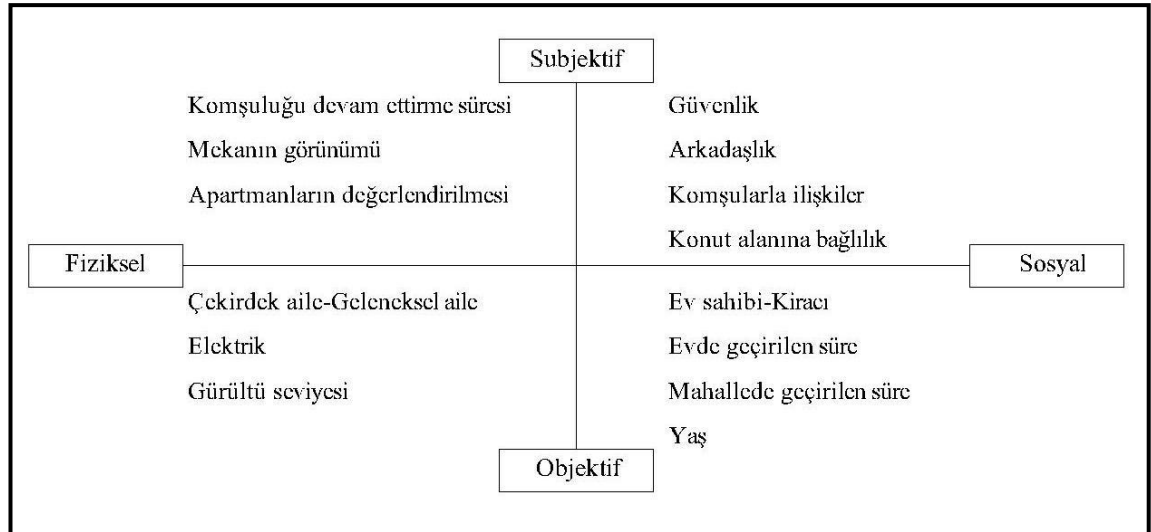

Kaynak: Amerigo M, Aragonés J, 1997. A Theoretical and Methodological Approach to the Study of Residential Satisfaction, *Journal of Environmental Psychology*.17, 47-57.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda konut alanındaki kişisel deneyim, çevresel uygunluğun artması, konut alanı memnuniyetini direkt olarak etkilendiği Şekil 2.1’de görölmektedir (Amerigo ve Aragonés 1997).

Araştırmacıların memnuniyet bazında daha çok iki boyut üzerinde yoğunlaştığı görölmektedir. Bunlar; fiziksel ve sosyal, objektif ve sübjektif boyutlardır. Fiziksel ve sosyal boyut daha çok çevre niteliklerine bağlı boyutu, objektif ve sübjektif boyut ise kişisel değerlendirmelere bağlı boyutu tanımlamaktadır. Kişiler sübjektif değerlendirmelerinde; fiziksel Şartları değerlendirdiğinde komşuluğun devam süresi, mekân görünümlü ve apartman değerlendirmeleri gibi konular karşımıza çıkmaktadır. Objektif değerlendirmelerde ise çekirdek aile-geleneksel aile olma durumu ve çevresel etkiler (örneğin; gürültü seviyesi) memnuniyet düzeyini belirlemede etkilidir (Amerigo ve Aragonés 1997).

Şekil 2.2: Konut alanı memnuniyet bazlı tahminler

Kaynak: Amerigo M, Aragonés J, 1997. A Theoretical and Methodological Approach to the Study of Residential Satisfaction, *Journal of Environmental Psychology*.17, 47-57.

Yaşın etkili olduğu değerlendirmelerde zaman faktörü de devreye girmektedir. Çünkü mahalle ve evde geçirilen zaman bakış açılarından farklılıklar yaratmakta, olumlu veya olumsuz etkileri ortaya çıkarmaktadır. Sosyal olgulardan olan arkadaşlık, komşuluk ilişkileri de çevreye bağlı gelişen durumlardır (Şekil 2.2). Tabii ki günümüzde önemi

yadsınamayacak güvenlik, çevresel olumluluk ya da olumsuzluk durumunda memnuniyeti etkilemektedir (Amerigo ve Aragonés 1997).

2.2 AİDİYET

Mekâna bağlılık bir diğer adıyla aidiyet kavramı insanın yaşadığı mekânda geçirdiği zaman paralelinde o mekâna verdiği anlamdır. Aynı zamanda kökleşmiş olmakla da bağlantılıdır. Bu bağlamda geçirilen zaman aidiyet hissinin oluşmasında etkilidir (Kyle ve diğ. 2004, Hidalgo ve Hernandez 2001).

Araştırmacılar tarafından birçok değişik isim ile bahsedilse de tanımların neredeyse hepsinde ‘mekânlarla insanların duygusal bağlarının tümüyle ortaya konduğu durum’ olarak tanımlanmaktadır. Mekânlara yüklenen duygusal anlam arada bağ oluşturmakta ve bu da tamamen aidiyeti etkilemektedir. Aynı zamanda mekâna bağlılık ve mekân kimliği ile olan bağlantısı ile ilgili ele alınan aidiyet, insanın mekân veya yerlere sunduğu anlam çeşitliğine dair bize fikir vermektedir (Kyle ve diğ. 2004).

Aidiyet sadece bireysel olarak düşünülen bir kavram değil aksine kişilerarası, kültürel ve toplumsal ilişkiler sonucunda meydana gelen bir kavram olarak nitelendirmektedir. Aynı zamanda aidiyet olgusu, mekânla insan arasındaki etkin bağ ve bağlantı olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin aidiyet duygusu bir mekânla sınırlı tutulmamalıdır. Nasıl ki bir eve aidiyet söz konusu ise bir semte ve kente aidiyet duyulması mümkündür (Hidalgo ve Hernandez 2001, Şengün 1999, Altman ve Low 1992).

İnsanlar ve yerler arasındaki ilişki, geçirilen zaman doğrultusunda hissedilen aidiyet olgusu üzerinden ele alınmalıdır ve bu insanlar ile yerler arasındaki ilişki bireylerin kimliklerini etkilemektedir çünkü aidiyet kişiyle özdeşleşen bir olgudur (Şengün 1999).

Mekâna aidiyetin söz konusu olduğu araştırmalarda çoğu zaman yeteri kadar açıklama yapılmamakta ve sadece sosyal düzenin bir parçası olarak görülen aidiyet, belirli yerlere atfedilmektedir. Hâlbuki mekân, dış etmenlerinin de göz önünde bulundurulması gereken bir kavramdır. Aynı zamanda kavram, niceliksel bir kavram olmadığından

duygu ve düşünceleri ortaya çıkaracak doğru tanımlamaların yapılması gerekmektedir. Örneğin aidiyetin, mekânda geçen zamanla mı yoksa geçmiş zamandan gelen bir anıyı hatırlattığı için mekânla mı ilişkili olduğu soruları iyi sorulmalıdır (Hidalgo ve Hernandez 2001).

Jorgensen ve Stedman (2001) araştırmalarında aidiyet olgusunu “ bana ait” olma adında kişisel ego ile bağlantılı olarak ele almışlardır. Çünkü kişilerin kendilerine ait olma durumuna göre nesne veya mekânlara verdikleri anlamlar değişkenlik göstermektedir. Aynı zamanda mekân algısı boyutları incelenmiş ve etki, bilinç, çaba gibi faktörlerin farklı yetenek durumlarını yansıttığı görülmüştür (Jorgensen ve Stedman 2001).

2.2.1 Kente ve Semte Aidiyet

İnsanların yaşadıkları kent ve semtlere aidiyet hissetme olgusu, şehirlerin kültürel birikimleri, tarihi kimlikleri ve doğal güzelliklerinin yanı sıra, kent ve semt içinde yaşayanların buldukları yerde belirli zaman geçirmelerinden, aynı havayı solumalarından kaynaklanmaktadır. İçinde yaşanan kenti benimseme, insanların aidiyet bağını güçlendirerek, yaşadıkları yerlere aidiyet hissetmelerini sağlamaktadır. Aitlik hissinin olmadığı bir sosyal düzende, mutsuzluk ve yalnızlık gibi ruhsal çöküntüler yaşanmaktadır. Geçmişten bugüne kırsal alanlardan şehirlere göçlerin yaşanması, yeni yerleşim alanlarının oluşmasına neden olmuştur. Şehirlere göç eden insanların kendilerini oraya ait hissedememesinden kaynaklı, kentlerin kenarlarında kendilerine yeni yerleşim alanları kurmaları şehirden kopuk bir hayat biçimi yaşamalarına neden olmuştur (Bayartan 2005, Ilgın ve Hacıhasanoğlu 2006).

Aidiyetin oluşması için gereken bazı unsurlar vardır. Bunlardan bir tanesi, insanların çevrelerindeki mekânı kendileştirmesi sonucunda kendilerince bir egemenlik alanı oluşturmasıdır. Unsurlardan bir diğeri ise sosyo-kültürel etkinliklerdir. Sosyo-kültürel etkinlikler, kente göç etmiş ve geri dönmeyi düşünmeyen kentlilerin, kente alışma ve ait hissetme sürecinin hızlanmasında fayda sağlayacak olan unsurlardandır. Aynı zamanda kişiler, yapay çevreler (kentler, binalar, yollar ve yerleşim biçimleri) bünyesinde

etkileşimlerini sürdürmektedir. Bu durumda da egemenlik alanı ve mahremiyetin doğrudan aidiyet ile alakalı olduğu gözlemlenmektedir. Çünkü bireyler buldukları yapay çevreye göre yaşamlarını kurgulamaktadırlar. Sosyalleşen birey kentle ilişki kurmakta ve bu ilişkinin düzeyi bireyin kente aidiyet düzeyini etkilemektedir (İlgin ve Hacıhasanoğlu 2006).

Kent mekânlarına olan aidiyet hissi çoğu zaman yaşamsal faaliyetler sürerken kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Kentler, mekân ve insanları bir bütün olmaya çağırır ve mekânlarda duygusal anlamlar yaratmaktadır. Restaurantlar, kafeler, parklar, alışveriş merkezlerindeki ortak faaliyetler ve sosyal ilişkiler, gündelik yaşam kültürünün yeniden inşa edilmesini sağlar (İlgin ve Hacıhasanoğlu 2006).

İzgi (1999)'ye göre duyular, mekân algısında önemli bir role sahiptir. Nesnel fiziksel ortam verileri duyular sayesinde algılanır ve kişilerce duygusal bağlar oluşturulur. Mekânlar algılanırken estetik değerler göz ardı edilmemektedir çünkü iç ve dış olarak algılanan mekânlarda zevke hitap etmesi konusundaki ilk izlenim buna bağlıdır (İzgi 1999).

Semt kimi zaman birkaç mahalleyi içine alabilen, alışveriş, eğitim, kültür mekânlarının iç içe bulunduğu bir ana caddeden oluşan ilçeye bağımlı kendi içinde müstakil yer olarak tanımlanmaktadır. İnsanların yaşadıkları semte aidiyet kurmasındaki etkenlerin başında bağlandığı mekânlar ve yakın çevresindeki insanlar bulunmaktadır. Elde edilen aidiyet duygusunda sosyal ortam, semt insanının oraya aidiyetinde yardımcı etkindir. Yaşanılan çevrenin benimsenmesi ne kadar önemli olursa olsun komşuluk ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri ve aile bireyleri arasındaki ilişki çevreye ayak uydurmadaki en büyük etkenlerdir (Bayartan 2005).

2.2.2 Konuta Aidiyet

Konut sadece barınak olmaktan çok daha önemlidir. Çünkü konut, insan yaşamındaki belki de en özel ve insanın kendini en rahat hissettiği yerdir (Kellekçi 2005).

İnsanların yaşadığı çevre ile ilgili düşüncelerini araştırmak son dönemde çevre psikologlarının dikkatini çekmiştir. Dikkat çeken bu konu birçok araştırmacının ikamet ve memnuniyet çalışmalarında, mekânda bulunmak ve kendini ait hissetmek olarak aidiyet duygusunun araştırılması gereken önemli ve gerekli bir olgu olduğunu ortaya koymuştur (Hidalgo ve Hernandez 2001).

Aidiyet olgusu biraz da kişiselleştirmeyi içerdiği için, yapılan araştırmalar kapsamında hane halklarının kendilerine ait alanların veya kişiselleştirdikleri bölmelerin kendilerine daha yakın buldukları ve oralara olan aidiyet hislerinin yoğun olduğu gözlemlenmektedir.

Tanımlara ve önceki araştırmalara bakılacak olunursa, konut aidiyetini insanlar ve konutlar arasındaki bağ ve bağlantılar olarak tanımlayabilmekteyiz. Araştırmacılar arasında farklı görüşler bulunsa da, aidiyet kavramı konut ve insan arasında oluşan duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır. Aidiyet, kişilerin konutta geçirilen zaman doğrultusunda olumlu veya olumsuz olarak hissettiği duyguların şekillendirdiği ve anlamlandırdığı bir kavramdır. Aynı zamanda tanım konusunda konut aidiyeti kavramında ortak bir çıkarım söz konusu olmamıştır (Hidalgo ve Hernandez 2001).

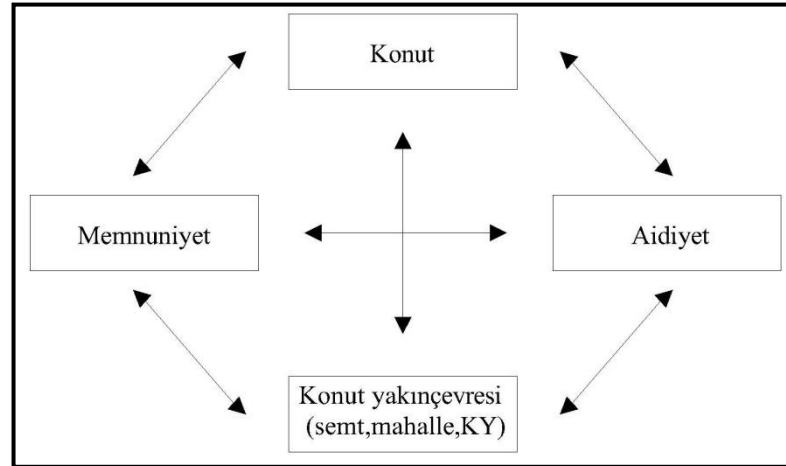
Günümüzde sahip olduğumuz imkânlar sayesinde kişi kendi özünü, karakterini, duygu ve düşüncelerini, kısaca kendisini konuta aktarabilmekte ve mimarlık ile kişi bütünleşebilmektedir. Bu da bize konutun insan hayatında ne denli büyük bir öneme sahip olduğunu göstermekte olup, zamanla sadece barınma ve korunma amaçlı olan mekânların, günümüzde kişilerin kendi istek ve arzuları doğrultusunda yaptıkları değişikliklerle kendine yakın hale getirdiği ortaya çıkmaktadır (Desagis 2006).

Mekânı kendi kişiliği doğrultusunda oluşturan bireyler kendilerini o mekâna ait hissetmektedirler. Çünkü bir yere ait olma duygusu insanoğlunda her zaman var olan bir duygudur. Bu şekilde insan ve mekân arasında bir bağ oluşmaktadır (Altman ve Low 1992).

Yaşam boyunca yaşanan olaylar ile değişim içinde olan psikoloji, mekân aidiyetinde de karşımıza çıkmaktadır. Çünkü mekân direkt olarak kişileri etkilemektedir. Birey değişen psikolojisi sayesinde ait olma isteği doğrultusunda hayalindeki mekânda kendisini huzurlu hisseder ve mekânla kendi arasında bir bağ kurar. Bu şekilde birey mekânını içinde yaratarak olumlu anlamda bir psikolojiye sahip olur. Birey bir arayış içinde olma durumundan kurtularak daha huzurlu bir havaya bürünür. Çünkü artık kendi dünyasını yaratmıştır (Desagis 2006, Kahvecioğlu 1998).

Konut aidiyeti doğrudan konut memnuniyeti kavramı ile alakalıdır ve aidiyet kavramı konut ve konut yakın çevresi gibi farklı çevrelerde de değerlendirilmelidir (Şekil 2.3).

Şekil 2.3:Memnuniyet, aidiyet, konut ve KYÇ ilişkisi

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Konuta aidiyeti; kişilerin konuta yüklediği anlamlar doğrultusunda kişiden kişiye değişebilecek bir olgu olarak incelemek daha doğru sonuçlar vermektedir.

Aidiyet her ne kadar duygusal bir kavram olarak karşımıza çıksa da mekânın fiziksel özelliklerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Fiziksel özelliklerden sonra mekândaki ikamet zamanı önemli bir yer tutmaktadır (Hidalgo ve Hernandez 2001).

Araştırmacıların yapmış olduğu değerlendirmelerin çoğunda yaş, cinsiyet, sosyal durum farklılıkları gibi demografik özelliklerinin mekâna olan aidiyeti etkilediği gözlemlenmektedir.

2.2.2.1 Mahremiyet

Ait olma veya kendine ait kılma durumu içgüdüsel olarak insanlarda bulunmaktadır ve birey, kimliğini ortaya koyduğu zaman kendi alanı ve sınırlarını belirlemektedir. Söz konusu belirlenen sınırlar sadece tek bir kişiye değil bir grup hatta topluma karşı da olabilmektedir (Desagis 2006).

Yüksel (2003, s. 182) mahremiyeti;

Özel yaşam ya da mahremiyet, genel olarak, kişilerin yalnız başına kalabildikleri, istedikleri gibi düşünüp davranabildikleri, başkalarıyla hangi yer, zaman ve koşullarda ne ölçüde ilişki ve iletişim kuracaklarına bizzat kendilerinin karar verebildikleri bir alan ve bu alan üzerinde sahip olunan hakkı ifade eder. Bununla birlikte, insanın günlük yaşantısının çok önemli bir parçasını oluşturan mahremiyet hakkı, başkaların tamamen dışlamak veya onlarla olan ilişkiyi tümüyle kesmek anlamına gelmez. Sadece bir kimsenin, kendi hayatını başkalarıyla ne ölçüde paylaşacağını belirleme hakkına sahip olduğunu ifade eder.

olarak tanımlamıştır.

Bireyler sağlıklı bir biçimde yaşamlarını devam ettirmek için çoğunlukla istek ve ihtiyaçları doğrultusunda çevrelerini biçimlendirmektedir. Mahremiyet olgusu da bu ihtiyaçlardan birisi olup, çevresel seçenekler üzerinde oldukça etkilidir (Tamgaç 1997, Oğuz 1994).

Es ve Akın'ın (2008, ss.79-80) açıkladığı gibi;

Mahremiyet, mekânsal insan davranışının bir parçasıdır ve bireysel olarak tek başına olmanın bazı kademelerini oluşturan alanlara girişin sınırlanması anlamındadır. Buna göre, bir kişiye veya gruba diğerlerinin optimum yaklaşma koşulu olarak tanımlanabilir.

Enginöz'ün (1998) açıkladığı gibi mahremiyet seviyesini ve sınırlarını bireyler belirlemektedir. Aynı zamanda bu sınırların dışına çıkıldığı zaman bireyler bir takım tepkilerde bulunmaktadır. Sadece bireysel değil toplumsal bir olgu olan mahremiyet, dışarıdan gelen durumlara açık olmak ya da dış dünya ile bağlantıyı kesmek arasında kişinin (ya da toplumun) belirlediği kontrol durumudur (Enginöz 1998).

2.3 BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ

Konut tercihlerini kişilerin beklentileri, istekleri ve ihtiyaçları belirlemektedir. Konutta geçirilen belirli bir süreden sonra oraya çıkan memnuniyet (olumlu ya da olumsuz) ve aidiyet (olumlu ya da olumsuz) duyguları sonraki konut tercihlerinde etkili olmaktadır. Memnuniyet ve aidiyet, konutun kendisi ve KYÇ bağlamında farklı ele alınmalıdır. Konut ve KYÇ' de memnuniyet ve aidiyeti etkileyen faktörler değişkenlik göstermektedir.

Konut yakın çevresi sistematik bir düzendir ve konutun kendisinden çok daha kapsamlıdır. Çevre, insanın sosyal algısını etkiler ve bu algı farklı kültürlerde farklılaşır. Kentsel mekânlar, topluluk yaşamına hitap ettiği için kişilerin sosyal kimlikleri, statüleri gibi farklı konuları içinde barındırmaktadır.

Yaşam tarzı farklılığı konut tercihlerinde etkili olmaktadır. Tercih parametreleri içerisinde; sosyal durum, ekonomik durum ve beraberindeki statü kaygısı yer almaktadır.

Kişiler konutlarıyla olan bağın dışında konut yakın çevresi ile de bağ kurmaktadır. Günümüzde KYÇ değerlendirildiğinde yatırım aracı olan konut çevresi seçiminde

güvenlik baş sırada yer almaktadır. Bunun yanında yeşil alan, sosyal ilişki, prestij/statü de önemli yerdedir.

Konut yakın çevresinde, bireyler arası iletişim düzeyi yüksek ve komşuluk ilişkileri gelişmiş ise memnuniyet seviyesi de yüksektir.

Konuttan elde edilen psikolojik ve fiziksel konfor, sağlıklı yaşam ve sağlıklı çevreyi sağlamaktadır. Mutlu olmak, hoşnutluk anlamına gelen memnuniyet, konut bazında o yerde geçirilen zamanla ilintilidir.

Konut kültürel bir üründür. Oluşan bu ürünün kaliteli olması da önemlidir. Konut kalitesi konuttan beklentilerin cevaplanma düzeyi ile ilişkilidir.

Konut değerlendirmeleri somut ve soyut olarak ayrılmaktadır. Somut anlam konut büyüklüğü gibi etkenler içerirken soyut anlam ise ferah olması gibi etkenler ile tanımlanmaktadır.

Kişi ve konut arasındaki bağ aidiyeti ortaya koymaktadır. Bu bağda, işlevsel değer, kullanıcı bakımından önemlidir. Aidiyet olgusu içinde mahremiyeti de barındırmaktadır. Çünkü kendine ait kılma düşüncesi, bireysel alan mahremiyeti ile açıklanabilir. Kişiler, sınırlarını kendileri belirler ve bu durum aidiyeti ve dolaylı yoldan memnuniyeti etkilenmektedir.

Yapılan araştırmada memnuniyet ve aidiyet kavramları aşağıdaki tablodaki gibi konut ve konut yakın çevresi bağlamında ele alınmıştır.

Tablo2.1:Konut ve KYÇ ile ilgili memnuniyet ve aidiyet parametreleri

	Aidiyet	Memnuniyet
Konut	Geçirilen zaman Yaşam standardı Yaşam tarzı Konut sahipliği	Kalite; teknoloji, detay çözümleri Plan şeması Yönlenme Malzeme Büyükük Bireysel alan yeterliliği Güvenlik Ulaşılabilirlik Bulunduğu konum Aydınlık seviyesi Manzara
Semt	Geçirilen zaman Sosyal çevre	Fiziksel çevrede sunulan imkânlar Kentsel mekân kalitesi Ulaşılabilirlik Sosyal yapı
Kent	Manzara Kentın sosyal yapısı	Fiziksel çevrede sunulan imkânlar Kentsel mekân alternatifleri Ulaşılabilirlik

Kaynak: Bu tablo Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

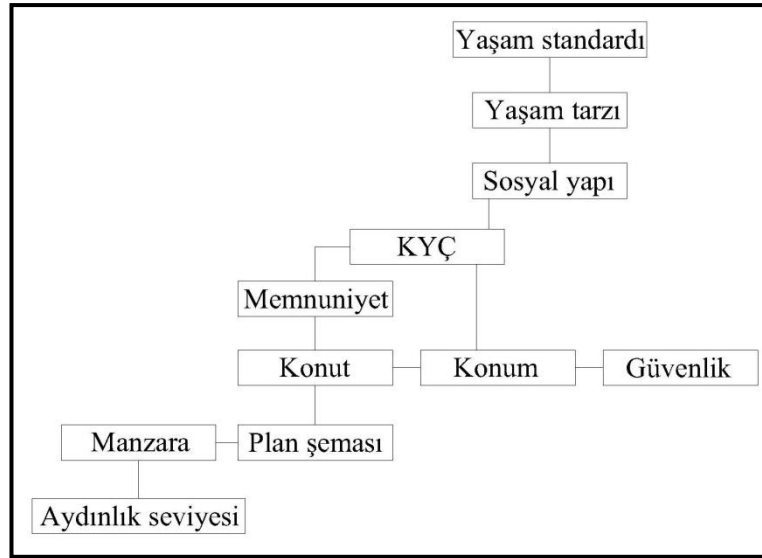
Literatür taraması sonucunda elde edilen memnuniyet ve aidiyeti etkileyen, ortak ve farklı noktaları tablo 2.1’de bahsedilmiş, şekil 2.4 ve 2.5 ‘de ise önemli noktaların arasındaki bağlantılardan bahsedilmiştir.

Literatür araştırması sonucunda karşımıza çıkan birçok önemli nokta vardır. Konut bazında bakıldığında aidiyet orada geçen zaman doğrultusunda oluşmakta ve yaşam tarzı, yaşam standardı da aidiyeti güçlendirmektedir. Bir diğer unsur olan konut sahipliği de kişilerde aidiyeti arttırmaktadır. Konut memnuniyetinde ise öncelikle karşımıza kalite çıkmaktadır. Konuttaki malzeme ve büyükük somut kalite değerlendirmeleri olarak yer almaktadır. Aynı zamanda bireysel alan yeterliliği kişilerde egemenlik alanı ihtiyacını karşıladığı zaman olumlu etki etmektedir (Şekil 2.5).

Ulaşılabilirlik, toplu taşımaya yakınlık durumu, kişilerde memnuniyet düzeyini etkilemektedir. Konut içerisinde ise daha çok konut aydınlık seviyesi ve manzaranın memnuniyeti etkilediği ortaya çıkmaktadır. Bu durum da plan şeması ile bağlantılıdır (Şekil 2.4).

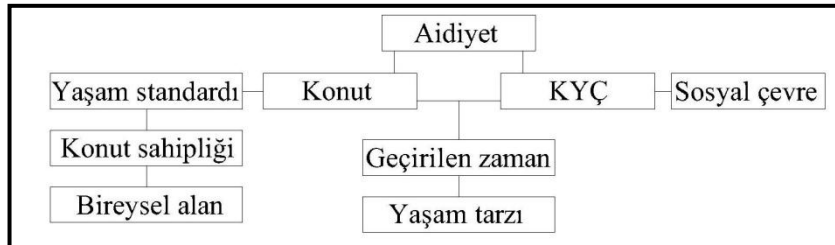
Sosyal yapı, yaşam standardı ve dolayısıyla yaşam tarzıyla da alakalı olduğundan aidiyette önemli bir yerdedir. Aynı zamanda konut ve KYÇ' nin ortak noktalarından biri olan ulaşılabilirlik ve fiziksel çevrenin sunduğu imkânlar memnuniyet seviyesinde etkili olmaktadır.

Şekil 2.4: Konut ve KYÇ ile ilgili memnuniyet parametreleri ilişkisi

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 2.5: Konut ve KYÇ ile ilgili aidiyet parametreleri ilişkisi

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

3. ALAN ARAŞTIRMASI

3.1 ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN ÖRNEKLEM ALANI: BAKIRKÖY

Şekil 3.1: Bakırköy haritası (2014)

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2014. www.ibb.gov.tr, [erişim tarihi 16 Kasım 2014].

Alan çalışmasında yer alan Bakırköy ilçesi konumu, tarihi, fiziksel özellikleri ve kültürel çeşitliliği nedeniyle çalışma alanı olarak belirlenmiştir ve ilçenin hem eski mahalle dokusuna hem de korumalı yerleşimlere sahip olması da bu seçimde etkili olmuştur (Şekil 3.1).

Türkiye'nin ilk metropolleşen kenti İstanbul'un önemli ilçelerinden biri olan Bakırköy, kuruluşu M.S 384 yılına dayanan ve bugünkü adını 1925 yılında alan bir ilçedir. Köklü bir geçmişe sahip olan ilçe İstanbul ekonomisinin çoğu kesiminde ağırlığı olan bir yerdir. İlçenin yüz ölçümü 32 km²'dir ve yeni yerleşim alanlarının görülmediği bu yerde mevcut nüfus miktarı ve yapısı uzun yıllar belirli seviyede kalma durumu göstermektedir. Yeniden yapılaşmaların sıklıkla görülmediği Bakırköy'de çoğunlukla uzun yıllar burada yaşam sürdüren ve burayı tamamen benimseyen bireyleri

barındırmaktadır. En eski yerleşim birimlerini içinde barındıran bu ilçede mahalle ve konut bazında geçmişin izleri hala gözlemlenmektedir.²

Nüfus dalgalanmalarının görülmediği ilçe dini bakımdan keskin hatları olmayan bir bölgedir. Nitekim bunu Türkiye’de bulunan 60 bin üzerindeki Ermeni topluluğunun yaklaşık 30 bin kadarının burada yaşamasından anlayabiliyoruz. İlçe bazında eğitim seviyesi yüksektir. Belediyenin yapmış olduğu araştırmalara göre nüfusun yüzde 99’u okur-yazardır.

İlçe genelinde düzenli bir yerleşim görülmektedir ve içerisinde 15 adet mahalle bulunmaktadır. Bunlar Ataköy 1. Kısım, Ataköy 2-5-6. Kısım, Ataköy3-4-11. Kısım, Ataköy7-8-9-10.Kısım, Basıncıköy, Cevizlik, Kartaltepe, Osmaniye, Sakızağacı, Şenlikköy, Yenimahalle, Yeşilköy, Yeşilyurt, Zeytinlik ve Zuhuratbaba’dır.

Bu mahallelerden en önemlisi ve en geniş alanı kapsayan Ataköy,1950’li yıllarda başlamış olan ilk toplu konut projesi olarak bilinmektedir. Zaman içerisinde kent ile bütünleştiği gözlemlenen Ataköy kent merkezinin önemli bir yeri haline gelmiştir (Kısar 2004).

Ataköy yerleşimi; mahalle olarak da adlandırılan kısımlar halinde farklı konut tiplerini içinde barındıran bölümlerden oluşmaktadır. İlk zamanlarda orta ve alt gelir düzeyindeki kişileri konut sahibi yapma amacı ile sosyal konut kavramı anlayışıyla karşımıza çıkmış olsa da günümüzde bu durum tamamen değişmiştir (Temurlenk 1997, Aydar 1990).

Şu anki konum ve durumuna bakılırsa Ataköy, sunduğu yaşam kalitesi, imkânları, şehir merkezine yakınlığı, ulaşım gibi faktörleri içinde barındıran İstanbul’un üst gelir grubuna hitap eden bir semti haline gelmiştir.

---

² Bakırköy Kaymakamlığı, 2014. www.bakirkoy.gov.tr, [erişim tarihi 30 Ağustos 2014].

3.2 ÖRNEKLEMDE YER ALAN KONUT TİPLERİ

Alan araştırması içerisinde Bakırköy ilçesinde yer alan korumalı yerleşimler ve geleneksel dokuda yer alan kent içi apartmanlar incelenmiştir.

Toplumlarda sürekli olarak değişen sosyal ve ekonomik durum barınma kavramında da bir takım değişiklikler yaratmıştır. Günümüzde, konut üretiminin yeni şekli olarak ele alınan korumalı yerleşimler yeni bir barınma biçimini de göstermektedirler (Tümer 2006).

Yabancı literatürde korumalı yerleşimler “gated communities” olarak bilinmektedir.

Araştırmalar incelendiğinde korumalı yerleşimler; yüksek duvarlarla çevrili, giriş ve çıkışların kontrol halinde olduğu, güvenlik sistemi üst düzeyde olan, belirli bir yaşam tarzı sunan, izole yerleşkeler olarak tanımlanabilir. Korumalı yerleşimler kapalılık derecelerine göre farklılıklar göstermekte ve bu farklılıklar kamusal-özel ayırımını belirlemektedir. Aynı zamanda korumalı yerleşimler apartman blokları, villalar ve rezidanslardan oluşmaktadır. Apartman ve villa yaşantısından biraz daha farklı olan rezidans tipi konutların tasarımı daha çok konfora yöneliktir ve otel hizmetlerinin neredeyse tümünün verilmesi ile kullanıcıların dikkat ve ilgisini çekmektedir (Çerçi 2010, Ergün 2010, Yakışan 2008, Özgür Fridin 2006, Blandy ve diğ. 2003, Kuşhan 2001, Blakely ve Synder 1997).

Aydın Yönet'in (2011, s. 218) açıkladığı gibi:

Korumalı yerleşimde sunulan farklı bir yaşam biçimi bu alanların tercihinde literatürün de desteklediği üzere en önemli faktörlerden biridir. Sunulan bu farklı yaşam biçimi; kurgusal, güvenli, konforlu ve izole bir yaşamdır. Konut tipi bu noktada önemlidir. Farklı yaşam biçimi farklı konut tipine göre farklılaşmaktadır. Müstakil ev yaşantısı, apartman yaşantısı ve rezidans yaşantısı birbirinden farklı yaşamları tarif etmektedir.

Bu çalışmada KY' ler ve kent içi apartmanlar örnekleme yer alan konut tipleridir.

Fiziksel çevremizin önemli bir ürünü olan kent içi apartmanlar endüstrinin gelişmesinden sonra ekonomik, demografik, teknolojik ve kültürel etkenlerin sonucunda yoğunlaşan nüfus ve arz talep durumları nedeniyle gereklilik olarak ortaya çıkmıştır (Kılıç 2009).

Gelişmiş batılı ülkelerde endüstrinin gelişmesinden kaynaklı ekonomik yapı ve demografik hareketler paralelinde kentlerde uygulanması hızlanmış olan bu yapı türü çok katlılığı ve kat içinde de gene ayrımları olduğundan fazla kişi barındırma özelliği sayesinde önem kazanmıştır. Barınma problemi nedeni ile yapılaşan apartman blokları, günümüzde kent görüntüsünde sıkça karşımıza çıkan manzaranın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır (Barkul 1993).

3.3 ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN ÖRNEKLEMİN ÖZELLİKLERİ

Araştırma kapsamında incelenen örneklemin özellikleri korumalı yerleşim ve kent içi apartmanlara ait özellikler, hane halkı profilleri, konuta ait özellikler detaylı olarak ele alınmıştır (Tablo 3.1).

Çalışma kapsamında yer alan hane halklarının konut tipleri ve oda sayısı dağılımı olarak konut özellikleri çizelgede yer aldığı gibidir.

Tablo 3.1:Konuta ait özellikler

Hh kodu	Konum	Tipi	Oda Sayısı
APTHH1(ee)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
KYHH2(ee)	Ataköy	KY(villa)	5
KYHH3(bk)	Ataköy	KY(apartman)	2
APTHH4(be)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
APTHH5(bk)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
KYHH6(ek)	Ataköy	KY(apartman)	2
KYHH7(ee)	Ataköy	KY(rezidans)	3
APTHH8(bk)	Bakırköy(merkez)	Apartman	3
KYHH9(bk)	Ataköy	KY(apartman)	2
KYHH10(ee)	Ataköy	KY(apartman)	2
APTHH11(bk)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
APTHH12(bk)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
KYHH13(ek)	Ataköy	KY(villa)	2
KYHH14(ek)	Ataköy	KY(apartman)	1
APTHH15(be)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
APTHH16(bk)	Bakırköy(merkez)	Apartman	3
APTHH17(bk)	Bakırköy(merkez)	Apartman	1
KYHH18(be)	Ataköy	KY(Apartman)	3
APTHH19(ek)	Bakırköy(merkez)	Apartman	2
KYHH20(ek)	Ataköy	KY(apartman)	2

Kaynak: Bu tablo Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Çalışmada yer alan hane halkı tipleri şu şekildedir;

- i. Evli erkek (küçük çocuklu)
- ii. Evli kadın (küçük çocuklu)
- iii. Evli kadın (yetişkin çocuklu)
- iv. Evli kadın (çocukları evden ayrılmış)
- v. Bekâr kadın (çocuksuz)
- vi. Bekâr erkek (çocuksuz)

Hane halkı üyelerinin 6'si küçük çocuklu, 4'ü yetişkin çocuklu,9'u çocuksuz,1'inin de çocukları evden ayrılmıştır. Böylelikle toplam 7'si erkek 13'ü kadın toplam 20 hane halkı üyesi ile görüşülmüştür.

3.4 ARAŞTIRMA TASARIMI

Araştırmaların güvenilirliği ve geçerliği önemlidir ve bunlar araştırmanın bilimselliği ve gerçekliği ile alakalıdır. Araştırmalarda geçerlik sonuç ile alakalı olup, güvenilirlik ise sonuç olarak başka araştırmalarla benzerlik gösterme ya da mevcut verileri başka araştırmacının çalışmasında yer vermesi ile alakalıdır (Yıldırım ve Şimşek 2013).

Araştırmada kullanılan nitel araştırma yönteminin geçerliğini sağlamak için objektif olunmuş, aynı zamanda benzer teknikle yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Nitel araştırma yönteminde bir diğer önemli unsur aktarılabilirlik kavramıdır ve bunu sağlamak için araştırmada ilgili yerlerde alıntılara yer verilmiştir. Çalışmada yapılan görüşmelerde sorular benzer yaklaşımlarda sorulmuş ve kayıt altına alınmıştır. Araştırmada yapılan görüşmeler veri kaybı azalması adına ek kısa zamanda deşifre edilmiştir. Verilerin kodlama ve değerlendirme kısmında ise tutarlılığa bakılmıştır. Görüşmelerden alınan benzer cevaplar bize araştırmanın belirli bir doygunluğa ulaştığını göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek 2013).

3.5 ÖRNEKLEMİN BELİRLENMESİ

Araştırma kapsamında konut ve konut yakın çevresinde memnuniyet ve aidiyetin irdelenmesine yönelik yapılan alan araştırmasında; örneklemin belirlenmesinde hane halkı tipleri ve konut tipleri önemli olmuştur. Konut tipleri KY ve kent içi apartmanlar olmak üzere ikiye ayrılmıştır. KY' ler ise kendi içinde 3'e ayrılmaktadır. Bunlar villa, apartman blokları ve rezidanslardır. Hane halkı tipi olarak ise altı farklı hane halkı ile görüşülmüştür. Bunlar; evli erkek (küçük çocuklu), evli kadın (küçük çocuklu), evli kadın (yetişkin çocuklu), evli kadın (çocukları evden ayrılmış), bekâr kadın(çocuksuz), bekâr erkek (çocuksuz)'dur.

Örneklem büyüklüğü ise çalışmanın doygunluk seviyesine ulaşması dikkate alınarak belirlenmiştir. Benzer cevaplar alınmaya başlandığı zaman doygunluğa ulaştığını anladığımız araştırmada örneklem büyüklüğü 20 kişidir.

Çalışma kapsamında hane halkları seçiminde maksimum çeşitlilik prensibi ele alınmıştır. Medeni hal, çocuk sahipliği, cinsiyet, eğitim durumu, meslek ve iş gibi sosyo-demografik çeşitlilikler ön planda tutulmuştur.

3.6 VERİLERİN TOPLANMASI

Tez çalışması kapsamında öncelikle alan araştırması yapılacak bölgeler belirlenmiş ve daha sonra araştırma sürecinde ele alınması düşünülen KY ve kent içi apartman tipi konutlar belirlenmiştir. Belirlenen KY ve kent içi apartman tipi konutlarda yaşayan hane halklarının araştırma profiline uygun olanları seçilmiş ve görüşme zamanına karar verilmiştir.

Hane halkları görüşme süresi ve niteliği hakkında bilgilendirilmiştir. Belirlenen hane halklarıyla yapılan görüşmenin ayrı ayrı yapılması tercih edilmiş ve bu görüşmeler dijital ses kaydı olarak kaydedilmiştir. Bir görüşme ortalama 25-30 dakika aralığında olup, deşifre işlemi veri kaybını azaltmak adına görüşmeden hemen sonra mümkün olan en kısa sürede yapılmıştır.

3.6.1 Görüşme şekli seçimi

Görüşme formunda yer alan sorular, görüşülen hane halklarını belirli bir cevaba yönlendirmemenin yanı sıra, düşündürecek ve yoruma dayalı cevapların verilebileceği sorular olmak üzere hazırlanmıştır. Detay bilgilerini edinmek için mevcut sorular ucu açık halde sorulup yeterli bilgi alınmadığı düşünülen durumlarda sorular çeşitlendirilmiştir.

3.6.2 Veri Analizi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Deşifrelerin değerlendirilmesi sonucunda kodlar belirlenmiş (Şekil 3.2) ve kodlarla ilgili temalar çıkarılmıştır. Sonuç kısmında, temaların birbiriyle olan ilişkilerinin değerlendirilmesi sonucunda da kavramsal bazı çıkarımlar yapılmıştır.

Şekil 3.2: Hane halkı kod listesi

HH(ek)	evli kadın
HH(ek-ç)	evli kadın çocuklu
HH(ee)	evli erkek
HH(ee-ç)	evli erkek çocuklu
HH(bk)	bekâr kadın
HH(be)	bekâr erkek

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 3.3: Konut, KYÇ, memnuniyet ve aidiyet ile ilgili kod listesi

---

K/MEM_oa	ortak alan
K/MEM_g	güvenlik
K/MEM_kt	konum tercihleri
K/MEM_ks	konut sahipliği
K/MEM_b	büyükük
K/MEM_pş	plan şeması
K/MEM_kom	komşuluk
K/MEM_o	otopark
K/AİD_ba	bireysel alan
KYÇ/MEM_oa	ortak alan
KYÇ/MEM_ba	bireysel alan
KYÇ/MEM_g	güvenlik
KYÇ/MEM_u	ulaşılabilirlik
KYÇ/AİD_bç	bilinen çevre

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Hane halkı tercihleri konut ve KYÇ ana başlıklarının alt başlıkları memnuniyet ve aidiyet olarak belirlenmiştir. Konut memnuniyeti kategorisinin altında ortak alan, güvenlik, konum, konut sahipliği, konut büyüklüğü, plan şeması, komşuluk ilişkileri ve yeterli otopark alanı yer almaktadır. Konut aidiyetine ise bireysel alanlarının var olması etkili olmaktadır. KYÇ memnuniyeti kategorisinin altında ise ortak alan, bireysel alan, güvenlik ve ulaşılabilirlik yer almaktadır. Aidiyette ise bilinen çevrede bulunmak önem taşımaktadır (Şekil 3.3).

3.6.3 Pilot Çalışma

Yapılan araştırmada literatür taraması sonuçları doğrultusunda derinlemesine görüşme tekniğinde kullanılacak görüşme formu hazırlanmış ve bu form 4 farklı hane halkı üyesi ile görüşme yapılarak denenmiştir. Yapılan pilot çalışma sonucunda görüşme formunda

bazı değişiklikler yapılmasının gerekli olduğu anlaşılmıştır. Gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra görüşme formu son haline getirilmiştir (Ek A.1).

3.6.4 Çalışma Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar

Yapılan alan çalışması sürecinde karşılaşılan en büyük zorluk seçilen bölgelerde belirlenmiş konut tiplerine uygun hane halklarını bulmak olmuştur. Bu yüzden alan çalışmasında görüşülen hane halkları tanıdık çevreden seçilmiştir. Hane halklarındaki çalışma hayatı ve buna bağlı zaman kısıtlılığı nedeniyle derinlemesine görüşme tekniği kullanılan görüşmelerin saatlerini ayarlamak zor olmuştur.

3.7 ARAŞTIRMA KAPSAMINDA ELDE EDİLEN TEMALAR

Araştırma kapsamında memnuniyet ve aidiyet olguları ele alınarak belirlenen temalar aşığıda maddeler halinde yer almaktadır.

3.7.1. Memnuniyet İle İlgili Temalar

Yapılan çalışmada memnuniyet ile ilgili olarak; konum tercihleri, konut içi tercih nedenleri, ideal kentsel mekân, KYÇ çevresel faktörler, otopark, komşuluk ve hane halkı tercihleri alt başlıkları ortaya çıkmıştır.

3.7.1.1 Konum tercihleri

Tema MEM/kt_1:İşe yakınlık ve okula yakınlık önemlidir. [APTHH1(ee), KYHH6(ek), APTHH11(bk), APTHH16(bk)]

HH6(ek)'' Tercih etmemizin en büyük nedeni konum. Eşimin işi ve okul için en yakın yer olduğu için konum olarak burayı tercih ettik.''

HH11(bk)'' İşime yakın olması daha çok. Havalimanına yakın olduğu için Bakırköy'ü tercih ettim bir de diğer semtlere göre daha nezih.''

Tema MEM/kt_2: Konutun konum olarak merkezi olması ve ulaşım araçlarına ulaşabileceği yerde olması bütün hane halklarının tercih sebeplerinden biridir. [APTHH1(ee), KYHH2(ee), KYHH3(bk), APTHH4(be), APTHH5(bk), KYHH6(ek),

KYHH7(ee), APTHH8(bk), KYHH9(bk), KYHH10(ee), APTHH11(bk), APTHH12(bk), KYHH13(ek), KYHH14(ek), APTHH15(be), APTHH16(bk), APTHH17(bk), KYHH18(be), APTHH19(ek), KYHH20(ek)]

HH2(ee):“ Benim için ideal konut her zaman merkezi bir yerde olmalı ve ulaşım araçlarına yakın olmalı. Bu ideal konut anlayışının kendi konutumda olması tabii ki benim için çok büyük bir artı. Mevcut konutum merkezi bir yerde olmasının dışında işime de çok yakın olması benim için büyük bir avantaj”

HH3(bk):“Konum olarak şehir merkezine yakın, ulaşım araçlarına yakın olmalı çünkü hastane gibi acil durumlarda yakın yerlere gidilmesi gerekmektedir.”

HH11(bk)” ...Hem birazda denk geldi birazda sahile yakın olması benim daha çok işime geldi çünkü sosyal hayatımda karşı tarafa geçtiğim için ve ulaşım aracı bana yakın olduğu için o yüzden tercih ettim.”

Tema MEM/kt_3: Ulaşım araçlarına yakınlık hane halkları için önemli olsa da toplu taşımayı bekâr hane halkları daha çok kullanmaktadır. [KYHH3(bk), APTHH4(be), APTHH8(bk), KYHH9(bk), APTHH11(bk), APTHH15(be)]

3.7.1.2 Konut içi tercih nedenleri

Tema MEM/kitn_1: Konutlarda deniz manzarası tercih edilmektedir. [APTHH1(ee), APTHH8(bk), APTHH15(be), APTHH17(bk)]

HH17(bk)”Sessiz bir ortam isterim. Denize mümkün olduğu kadar yakın olmalı, müstakil olmalı en büyük hayalim bahçesi de olsa daha ne isterim. Denizin kokusunu içime çekmem çok önemli.”

Tema MEM/kitn_2: Oda sayısı yetersiz görülmektedir. [APTHH1(ee), APTHH11(bk), APTHH12(bk), APTHH17(bk)]

HH1(ee)”1 oda daha olmalıydı.”

HH17(bk)” Şu an zaten biz 1+ 1 de iki kişiyiz benim en azından odam var ama ablam salonda kendine bir oda yaptı... Ev küçük olduğundan her şey odama kalıyor bana ait olmayan ne varsa odamda hiç memnum değilim bundan.”

Tema MEM/kitn_3: Konut girişinde geniş bir alanın olmasını tercih etmektedir. [APTHH1(ee), KYHH3(bk)]

HH1(ee)''Kapıdan içeri girdiğimde bir kere kapımı geniş bir yere bakmasını önünün açık olmasını isterim. İlk girdiğim oda büyük olmalı.''

Tema MEM/kitn_4: Konutta balkon olması hane halklarını memnun etmektedir. [APTHH1(ee), KYHH2(ee), APTHH8(bk)]

Tema MEM/kitn_5: Hane halkları iletişimi bölmediği için açık mutfaktan memnun olmaktadır.[KYHH7(ee), APTHH19(ek)]

HH7(ee)''Mesela bizim evimiz ilginçtir biz bu eve geçerken açık mutfaklı yandık dedik açık mutfak çok kötü falan bir şey pişireceğiz kokacak diye... Korktuğumuz gibi problem olmadı. İkincisi hiç fark etmediğimiz bir şey oldu mesela yemek hazırlanırken kadın genelde mutfakta olur gerçi bende mutfağı severim ama normal şartlarda mutfağı sevmeyen bir adam olsa kadın ayrı yerde erkek ayrı yerde olacak. Şimdi biz orda mesela yemek hazırlanırken de mutfak toparlanırken de hep irtibat halindeyiz aynısını mesela eşimde söylüyor arkadaşları geldiğinde de mesela bir şey hazırlayacak gidip mutfakta hazırlayıp gelmesi lazımken burada aynı anda sohbet edilebiliyor...''

3.7.1.3 İdeal kentsel mekân

Tema MEM/ikm_1:İdeal kentsel mekân tanımında hane halklarını yeşil alanın fazla olması memnun etmektedir. [KYHH3(bk), APTHH4(be), APTHH11(bk), APTHH12(bk), APTHH15(be), APTHH16(bk), KYHH18(be)]

HH11(bk) ''...Aynı zamanda çok fazla site ortamını ben sevmiyorum o yüzden hani onun yerine müstakil bir evde dubleks olabilir tek katlı bir ev bile olabilir ama site ortamını çok sevmediğim için çok siteleşme olmasını tercih etmezdim ben. Ya da çok fazla etrafında hani bina konut olmasın onu yerine yeşillik bir alan...''

HH18(be)'' İstanbul'un en büyük eksiği bence ortak bir kullanım alanımızın az olması. Dilediğimizce hareket edebildiğimiz pek yer göremiyorum. İdeal yer ise benim için öncelikle yeterli yeşil alana sahip olacak. Bu 2 3 ağaç değil alabildiğine yeşillik alan olacak.''

İdeal kentsel mekân tanımında Central Park örnek olarak gösterilmektedir. [APTHH1(ee), KYHH2(ee), APTHH4(be), KYHH13(ek), APTHH15(be)]

HH2(ee)''Örneğin yakın zamanda New York'ta bulundum ve Central Park'a gidip orada 70 yıllık ağaçların arasında koşmanın verdiği keyfi tarif edemem. Benim içinde ideal mekân Central Park gibi olmalı.''

HH13(ek)'' Şehir yaşantısından bir anda yeşilliğin, doğanın içine girmek ama şehirden de kopmadan nefes alabilmek şahane. Kesinlikle Central park benim için ideal mekândır. He tabii ki İstanbul'da böyle bir yer olsun çok isterim ama sadece hayal olarak kalacağından eminim.''

HH15(be)'' Ya insanların biraz nefes alabileceği bir yer olmalı. Benim hayalimdeki yer işte New York'taki Central park nasıl insanlar kitabını yiyeceğini alıyor hem yeşillik hem doğa hem şehir. Aslında koca kentin ortasında nefes alabiliyorsun. Manzaraysa manzara kente yakınlıksa yakınlık., aslında burada ütöpik bir yer olur ama olsun.''

3.7.1.4 KYÇ çevresel faktörler

Tema MEM/KYÇ_1: Bulunulan fiziksel çevre, semte duyulan memnuniyeti etkilemektedir. [APTHH1(ee), KYHH7(ee), APTHH16(bk)]

HH7(ee)''Burada mesela şeyi hissediyorum ben burada da büyük binalar var ama hani bir rahatlık var. Mesela şimdi Cennet mahallesini, Bakırköy'ü düşünüyorum Ataköy'ü düşünüyorum mesela Ataköy 9. Kısım plana bakarsak inanımız yeşil alan vardır.''

HH16(bk)''Sokağımı seviyorum, ağaçların olması hoşuma gidiyor. Önceden dediğim gibi ulaşım metroya yakın mesela metro kullanıyorum onun dışında evin çevresinde sokakta kasabı olsun marketi olsun her şey var.''

Tema MEM/KYÇ_2:KYÇ' de metro oluşu memnuniyeti etkilemektedir. [KYHH3(bk), APTHH5(bk), APTHH16(bk)]

Tema MEM/KYÇ_3:İstanbul kent çeperinde en çok tercih edilen bölge boğaz bölgesidir. [KYHH2(ee), KYHH6(ek), APTHH12(bk), APTHH19(ek)]

HH2(ee)''İstanbul içinden deniz geçen tek şehir başka şehirlerden göl, nehir vs. geçiyor fakat burada 2 kıta ayrılıyor ve deniz arada kalıyor üzerine tartışma bile yapılamayacak bir şaheser bence.''

HH6(ek)''... genellikle boğaz vs. sahil tarafına gitmeyi tercih ediyoruz. Hafta sonu manzara, rahatlık mekânların daha rahat olması, daha güzel olması bizi o tarafa doğru çekiyor.''

Tema MEM/kyç_4: Kent içi ortak alan kullanımında belirli kurallar olması ve kişisel alan ihlali olmaması kişileri memnun etmektedir. [APTHH1(ee), KYHH7(ee), KYHH14(ek)]

HH7(ee)’’Şey olmalı hani yeşillik olmalı deniz olmalı insanların gidip orda birkaç saatini geçireceği mekân olmalı ama bide kuralı olmalı bu işin hani ben orda oturup derli toplu muhabbetimi ederken meyvemi yerken denizime bakarken biri gelip mangal yakmamalı bir kurallar olmalı. Bugün mesela Florya’da bir göbek var istasyon orda küçük bir yeşillik göbek ya bu yeşillik geçerken 5 dakika oturacağın bir yer ya insanlar buraya mangalla geliyor.’’

3.7.1.5 Otopark

Tema MEM/o_1: Apartment yaşantısında ortak memnuniyetsizlik otopark problemidir. [APTHH1(ee), APTHH5(bk), APTHH8(bk), APTHH16(bk), APTHH19(ek)]

HH5(bk)’’ Konut kadar değil. Neden değil mesela otopark olmaması. En azından bir kişinin aracına park yeri bulamaması beni iğreti ediyor. Akşam mesela o yere geldiğimde bana zorluk oluyor ve bu durumda beni itiyor.’’

3.7.1.6 Komşuluk

Tema MEM/kom_1:Çalışan hane halklarında komşuluk ilişkileri daha zayıftır. Bunun nedeni iş dönüş saatine ve zamansızlığa bağlanmaktadır. [APTHH5(bk), KYHH6(ek), APTHH8(bk), APTHH12(bk), KYHH13(ek)]

HH5(bk)’’ Selamlaşma düzeyinde. Bunun nedeni herkesin çalışıyor olması. Gündüz vakti hiç kimsenin birbirini görememesi akşamda çok rastlantısal görüşmeler oluyor.’’

Tema MEM/kom_2:İlişki düzeyi çoğunlukla selamlaşma seviyesinde tutulmaktadır. [KYHH2(ee), APTHH4(ke), APTHH5(bk), KYHH10(ee)]

HH2(ee)’’Komşularla ilişki orta düzeyde denebilir. Gidiş-geliş yapmıyoruz sadece selamlaşmak yetiyor.’’

Tema MEM/kom_3: Komşuluğa gerek duymayan hane halkları mevcuttur. [APTHH1(ee), KYHH18(ke)]

3.7.1.7 Hane halkı tercihleri

Tema MEM/hht_1:Müstakil konut tercih edilmektedir. [KYHH6(ek), APTHH15(be), APTHH17(bk)]

HH15(be)'' Müstakil ev tercihim olur. Bide hayvan istediğimden apartmanda da zor olduğundan bahçe güzel olur.''

Tema MEM/hht_2: Konutta ve KYÇ de bahçe olması tercih edilmektedir. [APTHH1(ee), KYHH2(ee), APTHH5(bk), KYHH7(ee), APTHH17(bk), KYHH20(ek)]

Evcil hayvan

Tema MEM/hht_eh_1: Hayvan beslemek isteyen hane halkları müstakil ev tercih etmektedir. [KYHH2(ee), APTHH11(bk), APTHH15(be), APTHH17(bk)]

Güvenlik

Tema MEM/hht_g_1: Korumalı yerleşim tercihinde güvenlik kriteri ön plandadır. [KYHH3(bk), KYHH6(ek), KYHH7(ee), KYHH10(ee), KYHH14(ek)]

HH7(ee)''...tabii ki de bir takım lüksleri olmalı ama her şeyden önce bir güvenlik hikâyesi var. Çünkü artık Türkiye’de güvenlik ciddi bir noktaya geldi biz onu yaşadık 1 2 sene içinde birçok sorunlar.''

3.7.2. Aidiyet İle İlgili Temalar

Aidiyet ile ilgili olarak; konum, konut içi, alışkanlıklar-bilinen çevre ve hane halkı tercihleri alt başlıkları ortaya çıkmaktadır.

Tema AİD_1: Semt insanının samimiyeti burada ki aidiyet duygusunu etkilemektedir. [APTHH5(bk), APTHH8(bk), APTHH11(bk), APTHH12(bk)]

HH5(bk):''Evet kendimi mahalleme ait hissediyorum çünkü senelerdir oturmuş bir samimiyet var. Örnek vermek gerekirse gittiğim marketteki insanları uzun zamandır tanımak, iletişim konusundaki sıcaklık beni buraya ait hissettiriyor.''

Tema AİD_2: Uzun zamandır aynı konutta oturulmasına rağmen bazı hane halklarında aidiyet görülmemektedir.[KYHH6(ek), APTHH8(bk)]

HH6(ek)'' Yani evi seviyorum ama öyle konuta ait hissetme gibi bir durum yok bende. Kişilikle alakalı bir durum evimi seviyorum ama bugün değiştir desen değiştirim yani. Değişikliği her zaman severim ev değiştirence mutlu olanlardanım.''

Tema AİD_3: Hane halklarında İstanbul kentine hissettiği aidiyetin güçlü olduğu görülmektedir. [KYHH2(ee), KYHH3(bk), APTHH4(be), APTHH5(bk), KYHH7(ee), APTHH11(bk), APTHH15(be)]

HH11(bk)'' ...çok fazla çalıştığım için çok gidip geldiğim içinde çok fazla İstanbul'u yaşayamıyorum ama İstanbul'a ait hissediyorum. Sadece trafik gibi bazı olumsuz yönleri dışında.''

HH15(be)'' Tabii ki hissediyorum. İstanbul'da doğup büyüdüğüm için aidiyet hissetmeme olasılığım yok.''

KYÇ ve konut aidiyetleri değişkenlik göstermektedir. [APTHH1(ee), APTHH5(bk), KYHH6(ek)]

HH5(bk)'' Kesinlikle. Bir kere gözün ve bedeninde alıştığı bir yer benim doğduğum yer ailemin yaşadığı ve mutlu olduğu yer son derece ait hissediyorum. Bu konutun dışında başka bir konutta kendimizi düşünemiyoruz. ... Konut kadar değil. Neden değil mesela otopark olmaması. En azından bir kişinin aracına park yeri bulması beni iğreti ediyor. Akşam mesela o yere geldiğimde bana zorluk oluyor ve bu durumda beni itiyor.''

HH6(ek):'' Yani evi seviyorum ama öyle konuta ait hissetme gibi bir durum yok bende. Kişilikle alakalı bir durum evimi seviyorum ama bugün değiştir desen değiştirim yani... Ataköy'ü seviyorum, evimi değiştirsem gene Ataköy'de bir yer isterim ama çevreyi de seviyorum rahat bir yer. Olmazsa olmaz değil ama sadece buraya ait değil genel olarak görüşüm.''

Tema AİD_4: Aidiyetin sadece konfora ait olmadığı düşünülmektedir. [APTHH1(ee), KYHH7(ee), APTHH12(bk), APTHH19(ek), KYHH20(ek)]

Güvenlik

HH1(ee)''Aidiyet konfora değil güvenliğe bağlı. Güvenliğin olmadığı bir yerde yaşam alanı hiç olmaz aidiyette bence buna bağlı.''

Çevre

HH7(ee)''Tabi sadece evim şöyle böyle güzel konforlu değil etrafıyla bir bütün.''

Yaşanmışlık

HH12(bk)'' Yani konforda önemli, yaşanmışlık ta. Kendimi rahat hissetmem ve bildiğim yer olması aitlik hissettirir.''

Bana ait

HH19(ek)''Aidiyet sadece konfor olamaz. Evet konfor önemli ama aidiyet hisler ile alakalı bence. Ben benim olduğumu, bana ait olduğumu hissetmezsem konforun pek önemi kalmaz.''

Tema AİD_5: Bir yerde doğup büyüme ve orada geçen zaman aidiyet hissini arttırmaktadır. [KYHH2(ee), APTHH5(bk), KYHH10(ee), APTHH19(ek)]

HH10(ee):'' Evet, bu semte ait aidiyet duygum var bunun nedeni de muhtemelen 6 yaşından beri aynı semtte oturuyor olmamdır.''

3.7.2.1 Konum

Tema AİD/k_1:İstanbul'a olan aidiyet İstanbul boğazıyla bağdaştırılmıştır. [KYHH2(ee), APTHH4(be), APTHH8(bk)]

3.7.2.2 Konut içi

Tema AİD/ki_1: Konut içerisinde bulunan bireysel alanlar aidiyet duygusunu arttırmaktadır. [APTHH5(bk), KYHH7(ee), APTHH8(bk), APTHH16(bk)]

HH5(bk)'' Yani kendi odanın dışında kendine ait bir salonun olması, çalışma odasının olması, giyinme odasının olması dinlenme odasının olmasını isterim. Kendi evimde de birçoğu var ama 2+1 evde herkesin yaşamsal alanı 3 kişinin yaşadığı bir evde yeterli olmuyor. Bireysel alan her zaman ön planda olmalı.''

HH7(ee)''...bence öncelikle çevre yeterli alan olmalı her insanın bir alan duygusu var evin için de de böyle. 80 m2lik bir evin içinde 4 kişilik bir ailenin yaşaması farklı 130 m2 de farklıdır. Gerekçede her insanın alan duygusunun ön planda olmasıdır.''

Tema AİD/ki_2: Bekâr hane halkları konut içerisinde kendi alanlarının yetersizliğini ön planda tutmaktadır. [KYHH3(bk), APTHH8(bk), KYHH9(bk), APTHH12(bk)]

HH3(bk)''Tamam evde herkesin odası olabilir ama alan yeterli değil. Odaların biraz daha büyük olması rahatça hareket etmemizi sağlayabilirdi tabii ev içinde de bu durum geçerli ama yapacak bir şeyimiz yok şu anda burada oturmaktan başka.''

HH8(bk)'' ...yeter daha doğrusu en önemli şey giyinme odası bence daha doğrusu aradığım bir şeyi kıyafet, ayakkabı olarak hepsini bir arada bulma istiyorum bu yüzden bir giyinme odasının şart olduğunu düşünüyorum. Bana kalacak bir alan lazım aslında sadece benim olan.''

3.7.2.3 Alışkanlıklar-bilinen çevre

Tema AİD/al_1: Mahalle/semte seçimi durumunda alışkanlıklar ön planda tutulmaktadır. [KYHH9(bk), KYHH13(ek), KYHH20(ek)]

HH13(ek)'' İşe yakınlığı, tanıdık bildik bir semt olmasından dolayı tercih ettik.''

HH20(ek)''Çocukluğumdan beri Ataköy'ü seviyorum çok merkezi şehrin göbeğinde beni mutlu ediyor.''

Tema AİD/bç_1: Bilinen çevreden kopmak istememek görülmektedir. [KYHH3(bk), APTHH4(be), KYHH10(ee), APTHH12(bk), APTHH15(be)]

Tema AİD/bç_2: Herhangi bir nedenden dolayı taşınma durumunda hane halkları oturdukları yere geri dönmek istemektedir. [APTHH5(bk), APTHH12(bk), KYHH13(ek), KYHH20(ek)]

HH12(bk)'' Beni buraya ailem ve yakın çevrem bağlıyor. Gitsem tabii dönerim ama çevremden dolayı bide ulaşım kolaylığı tabii. Eğer bunları bana sapsam olmazsa taşındığım yer düşünürüm.''

HH13(ek)'' Yani geçirdiğim zaman ve sevmem tabii ki de beni buraya bağlıyor. Zorunluluktan taşınırsam muhtemelen geri dönerim hatta kesin dönerim.''

HH20(ek)''Yok yok. Uzun süredir burada oturduğumdan kendimi başka bir yere düşünemiyorum. Dönerim ben buraya.''

3.7.2.4 Hane halkı tercihleri

Etnisite

Tema AİD/hht_etn_1: Semt tercihinde etnisite etkili olmaktadır. [APTHH8(bk), APTHH12(bk), APTHH15(be)]

HH12(bk)''Daha çok ermeni kesimin bulunduğu bir yer olduğundan tercih edildi. Yani yakın akrabalar da var ama kendimizden insanlar olduğu için tercih edildi.''

HH15(be)'' Kocamustafapaşa'nın artık zıvanadan çıkması gerçekten bizim eski semt biraz bozuk durumda hem de burada kiracı vardı bizde yenileyip gelelim dedik. Birazda benim işe yakın olması işime geldi. Aynı zamanda Yeşilköy gibi burada da Ermenilerin fazla olması da başka bir geliş nedenimiz.''

KYÇ çevresel faktörler

Tema AİD/hht_KYÇ_1: Mahalle/semte seçiminde çevrenin nezh olmasi etkilidir. [APTHH12(bk), KYHH13(ek), KYHH20(ek)]

HH13(ek)'' Tabi nezh bir semt olmasi ve yaşantısını sevmemizde bunun içinde.''

HH20(ek)''Çocukluğumdan beri Ataköy'ü seviyorum çok merkezi şehrin göbeğinde beni mutlu ediyor. Aynı zamanda nezh bir semt yani öyle her önüne gelen burada yaşamıyor.''

4.BULGULAR

Araştırmada ele alınan memnuniyet ve aidiyet, konut ve konut yakın çevresi ile ilgili araştırmalarda önemli kavramlardır. Araştırılan bu iki kavram hane halklarının konut ve konut yakın çevresi tercih ve seçimlerinde etkili olmaktadır.

Yapılan alan araştırmasının bulgularında yer alan memnuniyet ile ilgili temalar; konum, konut içi, ideal kentsel mekân, konut yakın çevresi çevresel faktörler, otopark, evcil hayvan, komşuluk konuları ile alakalı iken aidiyet ile ilgili temalar; konum, konut içi, etnisite, konut yakın çevresi çevresel faktörler, alışkanlıklar-bilinen çevre ile alakalıdır.

Hane halklarının konut tercihlerinde ulaşım araçlarına yakınlık,şehir merkezine yakınlık önemli olmaktadır. Aynı zamanda işe ve okula olan yakınlığında konut tercihinde etkili olduğu görülmektedir.

Kent içi apartmanda yaşayan hane halkları konutlarının deniz manzaralı olmasını tercih etmektedir.Aynı zamanda araştırmada yer alan kent içi apartman düzenlemeleri KY'lere nazaran daha eski yerleşimler olduğundan, kent içi apartmanlarda oda sayısının azlığı memnuniyeti olumsuz yönde etkilemektedir.

Hane halklarında bazıları müstakil konutta yaşamak istemektedir. Müstakil konutta yaşamak isteyen hane halklarının bir diğer tercih nedeni ise evcil hayvan besleme isteğidir. Konutta bahçe olması korumalı yerleşim ve kent içi apartman yaşantısı ayırmaksızın hane halkları tarafından önemli bulunmaktadır. Konut giriş kısmında geniş ve ferah bir alanın konuta girişte önemli olduğđ düşünölmektedir. Konutta bireysel alan, hane halklarının birçoğu için aidiyeti arttırmaktadır (Şekil 4.1).

Konut içi donatılarda ise en çok açık mutfak ön planda tutulmaktadır.Açık mutfak hem kadın hem de erkek hane halkı üyeleri için önemli bulunmaktadır.Bunun nedeni ise açık mutfağın,iletişimi kesmemesi ve samimi bir ortam yaratmasıdır. Ön planda tutulan açık

mutfağın aynı zamanda havalandırmasının da iyi çözümlenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Yeşil alanın kentsel mekanlarda eksikliğinden dolayı hane halkları, yeşil alanı ideal kentsel mekanlarda ön planda tutmuşlardır. Birçok hane halkı Central Park'ı şehre yakın ama alabildiğine yeşil olması, kaousun ve karmaşanın içinden bir anda uzaklaşmak için tercih edilen bir yer olmasından dolayı ideal kentsel mekan olarak tanımlamışlardır.

Konut tercihlerinde konut kadar KYÇ de önemlidir. Fiziksel çevrenin kalitesi memnuniyeti etkilemektedir. KYÇ'de bulunan toplu taşıma araçlarından metronun yakın oluşu hane halkı memnuniyetini arttırmaktadır. Çevrenin nezih oluşu , hane halklarının aidiyetlerinde etkili olurken, kent içi ortak kullanım alanlarında belirli kurallar olması ve bu kurallara uyulması (sosyal yapının karakteri) tercih edilmektedir.

Konut ve KYÇ arasındaki ilişkide önemli yeri olan balkon kavramı da hane halkları için önemli olmaktadır. Balkon; konut içerisi ve dışarısı (KYÇ) arasındaki ilişkide konutun önemli bir parçasıdır.

Günümüz araç sayısı artışından kaynaklı oluşan otopark problemi, kent içi apartmanda yaşayan hane halklarının çoğunun ortak memnuniyetsizliğidir.

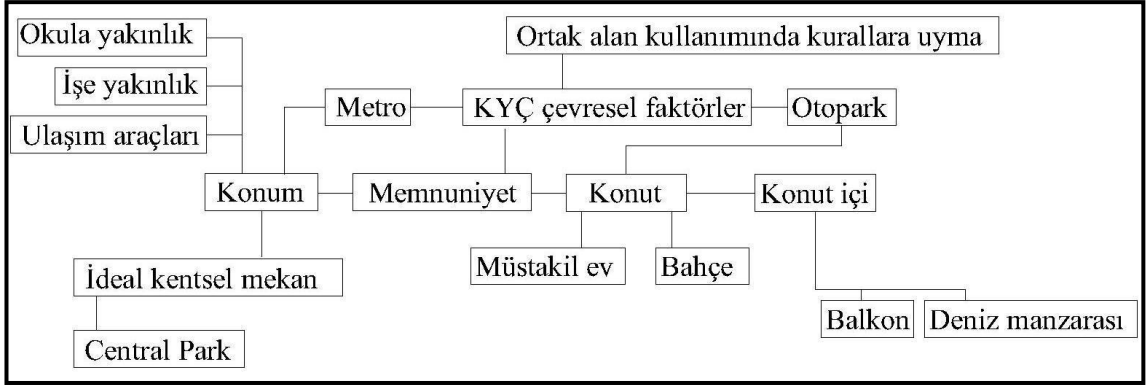
Literatürde yer aldığı gibi güvenli siteler olan korumalı yerleşimlerin seçiminde güvenlik ön planda tutulmaktadır.

Literatürde son yıllarda konut alanlarında komşuluk ilişkilerinin azaldığı yönünde pek çok araştırma yer almaktadır. Tez çalışması kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda komşuluk ilişkilerinin azaldığının tespit edilmesi ilgili literatürü desteklemektedir. Çalışan kadınlar ise zamansızlığa bağlı olarak komşuluk ilişkisinin geliştirilemediğini düşünmektedirler.

İstanbul kentinde doğup büyümenin hane halklarında aidiyet hissini arttırdığı görülmektedir ve bu aidiyet mekansal olarak genellikle İstanbul boğazı ile

bağdaştırılmaktadır.Söz konusu aidiyet KYÇ’de incelendiğinde, semt insanının samimiyeti aidiyeti arttırmaktadır.

Şekil 4.1:Konut, KYÇ - Memnuniyet ilişkisi

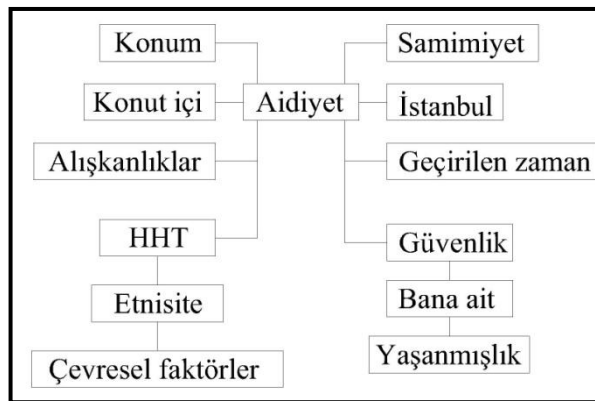

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Aidiyetin sadece konfora ait olmadığını düşünen hane halkları; güvenlik, çevre , yaşamışlık ve bana ait olma durumlarının etkili olduğunu düşünmektedir.

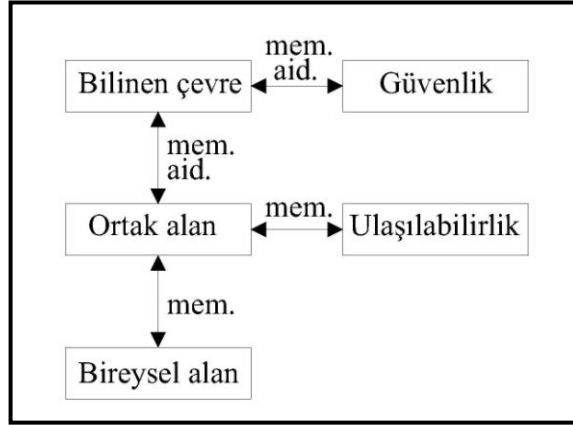
Yapılan görüşmelerde KYÇ seçiminde beraber yaşamak adına etnisite tercih sebepleri arasındadır. Alışkanlıklar bireylerin KYÇ seçiminde önemli olurken, herhangi bir nedenden şu anki konutundan başka bir yere taşınma durumunda hane halklarının bilinen çevreye geri dönmek istedikleri görülmektedir (Şekil 4.2).

Şekil 4.2:Konut,KYÇ - Aidiyet ilişkisi

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

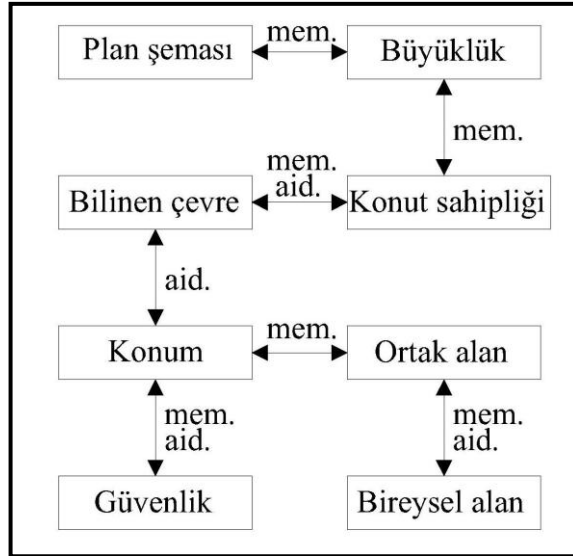
Şekil 4.3:KYÇ, memnuniyet ve aidiyet ilişkisi

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

KYÇ’ de ortak alan-ulaşılabilirlik ve ortak alan-bireysel alan arasındaki ilişki memnuniyeti etkilerken, bilinen çevre-güvenlik ve bilinen çevre-ortak alan ilişkileri hem memnuniyet hem de aidiyeti etkilemektedir (Şekil 4.3).

Şekil 4.4:Konut, memnuniyet ve aidiyet ilişkisi

Kaynak: Bu şekil Aslı Ersin Pamukçu tarafından hazırlanmıştır.

Konut bazında bakıldığında ise plan şeması-büyükük-konut sahipliği arasındaki ilişki memnuniyet ile alakalı iken, konut sahipliği-bilinen çevre, konum-güvenlik, ortak alan-bireysel alan ilişkileri hem memnuniyet hem de aidiyet ile ilgilidir (Şekil 4.4).

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Var olduğumuzdan bu yana hayatımızın önemli zamanlarını geçirdiğimiz ve öncelikle barınma amacı ile tasarlanan konut, değişen zaman, ekonomik şartlar ve yaşam standartları nedeni ile anlamsal olarak değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklik günümüzde konutun bir prestij/statü sembolü haline gelmesi ile sonuçlanmıştır. Fakat konut fiziksel bir nesne olmanın dışında duygusal olarak da insanlar ile bağ kurmaktadır. Aynı zamanda kurulan bu bağ KYÇ ile de kurulmaktadır. Konut, yakın çevresi ile bir bütündür ve sürekli etkileşim halindedir. Nitekim çevre kalitesi konut kalitesini etkilemekte ve KYÇ de konut tercihinde etkili olmaktadır.

Tercihler düşünüldüğü zaman kişilerin kendilerini mutlu edecek tercihler yaptığı görülmektedir. Kişilerin konut tercihleri sosyo-demografik özelliklerden dolayı farklılık gösterse de genel olarak “beklentilerin karşılanması” isteği bu tercihleri yönlendirmektedir. KYÇ genelinde; çevre düzeni, yeşil alan ve güvenlik, konut genelinde ise iç donatılar, mekânların estetiği, konut kalitesi konut tercihlerinde etkili olan parametrelerdir. Konut kalitesi memnuniyet gibi değişken bir kavramdır. Konutu kendine uygun hale getirme, konutta bireysel alanın yeterli olması gibi kriterler konut kalitesini etkilemektedir. Konut ve kullanıcı arasındaki bağ, geçirilen zaman paralelinde oluşmaktadır. Geçirilen zaman ise aidiyeti ortaya çıkartmaktadır. Çünkü bireyler konutlarına ve KYÇ’lerine geçirilen zaman doğrultusunda duygusal anlamlar yüklerler ve aidiyetlerini güçlendirirler.

Kent içi yoğunluk ve alan yetersizliği insanları korumalı ve farklı bir yaşam tarzı sunan KY’lere itmiştir. Kent içi apartman blokları halen varlığını sürdürse de KY’ler sunduğu çeşitli ve tatminkâr imkânlar nedeniyle tercih edilmektedir.

Araştırmada memnuniyet ve aidiyet kavramları KY ve kent içi apartmanlarda ele alınmıştır. Memnuniyet ve aidiyete etki eden faktörler ise konut tercihleri, KYÇ tercihleri, konut-KYÇ arasındaki ilişki bağlamında tanımlanmıştır.

İncelenen literatür ve yapılan alan çalışmasının sonucu olarak konut ve KYÇ' de memnuniyet ve aidiyetin irdelenmesinden bir takım bilgiler elde edilmiştir.

- i. Alışkanlıklar konut ve KYÇ seçiminde öncelikli tutulmaktadır. Bilinen çevreden kopmak istememek, samimiyet duygusu bu durumda etkili olmaktadır. Seçimlerden bir diğeri etnisitedir. Kişilerin kendi etnik kökenlerinden, dinlerinden ve kültürlerinden olan insanlar ile bir arada olma isteği görülmektedir. Evcil hayvan beslemek konusunda ise müstakil ev hane halkları tarafından tercih edilmektedir.
- ii. KYÇ ve İstanbul geneli temel alındığında ideal kentsel mekân olarak hane halkları yeşil alan beklentilerini dile getirmişlerdir. Kent içi apartman yaşantısında olan hane halklarında KY' lere nazaran yeşil alan ihtiyacı daha fazladır. Bunun nedeni ise kent içi konut düzenlemelerindeki planlama eksiklikleridir. Aynı şekilde ortak olan otopark problemi de KY' lere nazaran kent içi apartmanda yaşayan hane halklarında memnuniyetsizlik yaratan konuların başında gelmektedir.
- iii. Konut içi donatıları ele alındığında açık mutfak düzeninin iletişimi koparmaması adına kişilere daha sıcak geldiği ortaya çıkmaktadır. Bu konuda en büyük endişe havalandırma problemi olmaktadır. Aynı zamanda konut içinde yer alan fakat KYÇ ile önemli bağlantılardan olan balkon, hane halkları tarafından önemli bulunmaktadır. Konuttan daha farklı bir yer olarak düşünülen balkonlar hane halklarının kendilerini rahat hissettikleri ve KYÇ ile konut içerisinden net bir ilişki kurdukları yer olarak tanımlanmaktadır. Konut içinde bir diğere önemli konu ise bireysel alandır. Özellikle ayrı bir çalışma odası olması tercih sebebidir. Aynı zamanda giyinme odasının olması da konutta memnuniyeti arttırmaktadır.

Tez çalışması, konut tasarımları ve kent içi planlamalar ile ilgili bir takım bilgiler içermektedir. Öncelikle İstanbul kenti ve KYÇ' de yeşil alanların, kişilerin zaman geçireceği ortak kentsel mekânların eksikliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kentsel yeşil ve açık alanların kentsel yeşil sistemin bir parçası olacak şekilde konut alanı tasarımında ve konut yerleşimi planlamasında yer alması gerekmektedir. Konut tasarımlarında ise kişisel kullanım alanlarına daha fazla yer verilmesi ve konut içinde

KYÇ ile iletişim halinde olunan balkon tasarımlarının ayrıca detaylı olarak çözülmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda kentlerde hızla artan otomobil sahipliği ve bundan dolayı oluşan otopark problemi için alt yapı çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Aktüre, T., 1994. *Konutta kalite*. Ankara: MESA.

Altman, I. & Low, S. M., 1992. *Place attachment*. New York: Plenum Press.

Altman, I. & Wohlwill, J. F., 1980. *Human behavior and environment, advances in theory and resaerch*, Volume I

Blakeley, E.J. & Synder, M.G., 1997. *Fortress America: Gated communities in the United States*. Washington D.C.: Brookings Institution Press

İzgi, U., 1999. *Mimarlıkta süreç, kavramlar - ilişkiler*. İstanbul: YEM Yayınları.

Rapoport, 2004. *Kültür mimarlık tasarım*. İstanbul: Yapı Yayın.

Tognoli,J., 1987. Residential environments.*Handbook of environmental psychology volume* . Malabar : Krieger Publishing Company, 1991, pp. 655-690.

Yıldırım, A. & Şimşek, H., 2013. *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 9. baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sürekli Yayınlar

- Amerigo M., & Aragonés J.I., 1997. A Theoretical and methodological approach the study of residential satisfaction. *Journal of Environmental Psychology*. **17**, pp 47-57.
- Bayartan, M., 2005. Osmanlı şehrinde bir idari birim: Mahalle. *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*. (13), ss. 93-107.
- Berköz, L., 2008. İstanbul'da korunaklı tek-aile konutları: Konut kalitesi kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesi. *İtü Dergisi*. **7** (1), ss. 110-124.
- Blandy, S., D. Lister, R. Atkinson, & J. Flint. 2003. Gated communities: A systematic review of the research evidence. *CNR Paper 12*.
- Es M., & Akın Ö., 2008. Konut memnuniyeti, *Yerel Siyaset Dergisi*, (25), ss. 73-80.
- Es M., & Ateş H., 2004. Kent yönetimi, kentleşme ve göç: Sorunlar ve çözüm Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*. (48), ss. 206-248.
- Hidalgo M. C. & Hernandez B., 2001. Place attachment: Conceptual and empirical questions, *Journal Of Environmental Psychology*. **21**, pp. 273-281.
- İlgin C, & Hacıhasanoğlu O, 2006. Göç-aidiyet ilişkisinin belirlenmesi için model: Berlin/Kreuzberg örneği. *İtü Dergisi*. **5** (2), ss. 59-70.
- Jorgensen ,B.S. & Stedman, R.C., 2001. Sense of place as an attitude:Lakeshore owners attitudes toward their properties. *Journal Of Environmental Psychology*. **21**, pp. 233-248.
- Kyle G., Graefe A., Manning R. & Bacon J., 2004. Effects of place attachment on users' perceptions of social and environmental conditions in a natural setting. *Journal Of Environmental Psychology*. **24**, pp. 213-225.
- Yüksel, M., 2003. Mahremiyet hakkı ve sosyo-tarihsel gelişimi. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*. **58** (1), ss.181-213.

Diğer Yayınlar

- Akdemir Ersoy, Z., (2002).Konut ve ev kavramlarının karşılaştırmalı analizi.
Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi FBE.
- Aydar,Ö., (1990). 1980 Sonrası Bakırköy-Eyüp-Zeytinburnu-Fatih ilçelerinde toplu konut uygulamaları. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Aydın Yönet, N., (2011). Korumalı yerleşimlerin tercih sebeplerinde etkili olan faktörleri açıklamaya yönelik kavramsal bir model. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Bakırköy Kaymakamlığı, 2014. www.bakirkoy.gov.tr, [erişim tarihi 30 ağustos 2014].
- Barkul,Ö., (1993). İstanbul'da ilk dönem (19.yy. Sonu -20.yy. başı) apartman konutlarının yapısal, işlevsel ve çevresel yönden değerlendirilmesi. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Çerçi, E., (2010). Kent gelişimine konut ara yüzünden bakış ve İstanbul'daki rezidans konut tipi örneğinde gelecek için tasarım öngörülerinin üretilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Davutoğlu, S., (2008). Değişen yerleşim alanların göre kent bilince:Mardin örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale:Kırıkkale Üniversitesi SBE.
- Desagis, M., (2006). Konut alanı-yaşam alanı ilişkisi açısından küçük konutlar. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Enginöz ,E. B., (1998). Türk konutunda mahremiyet olgusuyla ilgili parametrelerin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Enüstün, E., 2014. Memnuniyetin psikolojisi [internet],
<http://arsiv.ntv.com.tr/news/136067.asp>, [erişim tarihi 04 Ağustos 2014].
- Ergün , A.N., (2010). İstanbul'da 90'lardan günümüze gelişen konut tipleri, mekân çözümleri ve tercihlerin karşılaştırmalı analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi FBE.
- Gülaydın, D., (2004). Konutta memnuniyet ve tasarım ilişkisi açısından çekirdek konutlarda esneklik araştırması. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.

- Günel B., (2006). İnsan-mekân iletişim modeli bağlamında konutta psiko-sosyal kalitenin irdelenmesi. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Gür, M., (2009). Alt Ve Ora gelir grubuna yönelik Toki konutlarında kullanıcı memnuniyetinin araştırılması: Bursa örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi FBE.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2014. www.ibb.gov.tr, [erişim tarihi 16 Kasım 2014].
- Kabadayı H., (2006). Yaşam kalitesi ve kullanıcı memnuniyetinin kentsel tasarımdaki etkisine çok boyutlu yaklaşım. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Kahvecioğlu H., (1998). Mimarlıkta imaj:mekansal imajın oluşumu ve yapısı üzerine bir model. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Kellekçi Ö.L., (2005). Kullanıcıların konut ve çevresel kalite memnuniyetin belirleyicileri: İstanbul metropoliten alanı örneği. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Kılıç E., (2009). XIX. yüzyıl sonu batılılaşma hareketlerinin Pera/Beyoğlu'nda apartmanlaşma sürecine etkileri ve mimari yansımalar. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi FBE.
- Kısar E., (2004)Yeşil alan kullanım özellikleri ve tercihleri (Ataköy, Beşiktaş, Zeytinburnu Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Kuşhan, Ö., (2001). 1980 Sonrası İstanbul'da üst gelir grubu için tasarlanmış dışa kapalı konut siteleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Oğuz B., (1994). Konut Ve yakın çevresi seçiminde çevresel kalite bileşenlerinden mahremiyet anlamında etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Özgür Firidin E., (2006). Sosyal ve mekânsal ayrışma çerçevesinde yeni konutlaşma eğilimleri: kapalı siteler İstanbul-Çekmeköy örneği. *Doktora Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi FBE.

- Özsoy, A. & Esin, N., 1989. Küçük konutlarda mekan kullanım özelliklerinin değerlendirilmesi - Ataköy örneği *Ataköy Toplu Konut Uygulamalarının Değerlendirilmesi Panel Bilgiler*. İstanbul:İ.T.Ü.
- Şengün, H.T., (1999). Çağdaş Türkiye mimarlığında aidiyet sorunu. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Temurlenk, M., (1997). Toplu konut dış mekân kalitesi standartları (Örnek: Ataköy 9-10. kısım analiz çalışması). *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Tümer, Ö., (2006). Dışa kapalı konut yerleşmelerinin Bursa'daki örnekler kapsamında değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Uludağ Üniversitesi FBE.
- Yakışan, D., (2008). Postmodern planlamanın bir yansıması olarak kapılı-güvenlikli siteler ve Konya örneğinde bir araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi FBE.
- Yanar, B., (1994). Konut ve çevresinde kullanıcı tatmininin irdelenmesi. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Yılmaz, Ö., (2005). 1980 Sonrasında İstanbul'da kent merkezi dışında oluşan konut alanlarının gelişim sürecinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi FBE.

EKLER

EK A.1: Görüşme Formu

1.Hane halkı Özellikleri

Hane halkı büyüklüğü:

Yaş:

Cinsiyet:

Medeni hal:

Eğitim durumu:

Mesleği:

Gelir getiren işi:

Doğum yeri:

Nereden ve ne zaman İstanbul'a geldiği:

Daha önce nerelerde ne süre yaşadığı:

Daha önce yaşanan konutun özellikleri yaşam döngüsü (life cycle)?

Ev sahibi: Kiracı:

Otomobil sahipliği(adet):

İkinci konut sahipliği(yazlık-kışlık):

Çocuk sayısı: Cinsiyetleri:

2.Yerleşimin Özellikleri

Tipi(Korumalı yerleşim, apartman):

Büyüklüğü:

Oda sayısı:

Binanın yaşı:

Fiyatı (Mümkünse güncel olmalı_yaklaşık değer yeterli):

Konumu:

3.Kişisel Özellikler

Hobiler?

Düzenli aktiviteler(kurs,dernek,...)?.....Sıklığı? Hangi ulaşım araçlarıyla ne kadar sürede ulaşıyor?

Yalnızken gidilen yerler ve arkadaşlarla (+aileyle, akrabalarla) gidilen yer farkları?...Hangi semtler?.....Ne amaçla?

4.Konut Tercihleri

Konutunuzun bulunduğu korumalı yerleşim ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?(otopark, yaşam tarzı...)

Bu konutu tercih etme nedenleriniz nelerdir?(ideal büyüklük,konum,...)

Konutunuzda;

En çok hangi mekanda vakit geçiriyorsunuz?

En çok hangi mekan yada yerden memnun değilsiniz?

5.Kent İle İlgili Sorular

Kent içinde en sık gidilen yerler (isim, tanımlama)? Hangi ulaşım araçlarıyla ne kadar sürede ulaştığı kentle ilişkisi bağlamında önemli... Ayrıca sıklıkla gidilen yerlerle ilgili memnuniyet irdelenmeli (hangi açılardan memnun, hangi açılardan değil, beklentileri neler). Gidilen yer bir kentsel açık alan (park, meydan vb.) olabileceği gibi bir AVM, kafe, bar, restoran, dernek, tiyatro ya da sinema binası, dini yapı vb.'de olabilir.

İdeal kentsel mekan tanımı?

İstanbul kentine aidiyet hissediliyor mu?...Aidiyet hissedilen başka bir yer(şehir,ülke,...) var mı?

6.Mahalle ve Semt İle İlgili Sorular

Konutun bulunduğu mahalleye/konut yakın çevresine aidiyet hissediliyor mu?...Hangi konularda?...Hangi açılardan?

Konutunuzun bulunduğu mahalleyi tercih etme nedenleriniz nelerdir?

Konut yakın çevrenizi veya semtinizi nasıl kullanıyorsunuz? Ne amaçla?

Başka yere taşınma isteği?...Nedenleri?...Buraya bağlayan şeyler neler?...Daha sonra aynı semte geri dönme isteği olur mu?...Aidiyet sadece konfora mı ait?

7.Konut İle İlgili Sorular

İdeal konut ?(konum ve konut)...Konutta ideal mekan tanımı?...Mevcut konuttan duyulan memnuniyet yada memnuniyetsizlikler nelerdir?(hangi açılardan memnurluk ve memnuniyetsizlik aynı zamanda beklentiler nelerdir?)

Konutunuzda yaptığınız değişiklikler nelerdir?...Nelerden memnun olmadığınız için bu değişiklikleri yaptınız?

Komşularla ilişkiler nasıl, hangi düzeyde?...Gidiş-geliş yapılıyor mu, hangi sıklıkta? Ya da sadece selamlaşma düzeyinde mi, kapıdan sohbet düzeyinde mi, ilişki hiç mi yok vb.

Konuta aidiyet hissediliyor mu?

Mekan kalitesi olarak konutunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?(mekan,ışık,renk,...)

Konutunuzda oda sayısı sizce yeterli mi?

EK B.1: Hane Halkı Sosyo Demografik Yapısı Ve Konut Hareketliliği

HHT	Cinsiyet	Yaş	Medeni Hal	Çocuk Sayısı	Eğitim Durumu	Meslek	Gelir getiren işi	Doğum yeri	Otomobil sahipliği	Konut mülkiyeti	Konut tipi	2. konut sahipliği
HH1	Erkek	52	Evli	1	Üniversite	Halkla İlişkiler Uzmanı	Telekomünikasyon	İstanbul	1	Ev sahibi	Apartman	Yazlık
HH2	Erkek	47	Evli	2	Lise	Tekstil Tasarımcısı	Tekstil	Kayseri	2	Ev sahibi	KY(villa)	Kışlık
HH3	Kadın	25	Bekâr	-	Üniversite	İç mimar	İç mimarlık	İstanbul	1	Ev sahibi	KY(apartman)	Yazlık
HH4	Erkek	28	Bekâr	-	Üniversite	İşletmeci	Pilotluk	İstanbul	1	Ev sahibi	Apartman	Kışlık/Yazlık
HH5	Kadın	48	Bekâr	-	Üniversite	Koordinatörlük	Devlet dairesi	İstanbul	1	Ev sahibi	Apartman	Kışlık/Yazlık
HH6	Kadın	38	Evli	1	Lise	Hostes	-	İstanbul	2	Ev sahibi	KY(apartman)	Kışlık
HH7	Erkek	50	Evli	2	Üniversite	İç mimar	İç mimarlık	İstanbul	1	Ev sahibi	KY(rezidans)	Kışlık/Yazlık
HH8	Kadın	27	Bekâr	-	Üniversite	Finans Yöneticiliği	Factoring	İstanbul	-	Ev sahibi	Apartman	Kışlık
HH9	Kadın	20	Bekâr	-	Üniversite	İşletme	-	İstanbul	1	Ev sahibi	KY(apartman)	-
HH10	Erkek	42	Evli	1	Lise	Tekstil Tasarımcısı	Tekstil Tasarımcısı	İstanbul	2	Ev sahibi	KY(apartman)	Kışlık
HH11	Kadın	28	Bekâr	-	Üniversite	Kimya mühendisi	Hostes	Tekirdağ	-	Kiracı	Apartman	-
HH12	Kadın	26	Bekâr	-	Üniversite	Almanca öğretmenliği	-	İstanbul	-	Ev sahibi	Apartman	Yazlık
HH13	Kadın	45	Evli	2	Üniversite	Kimyager	Tekstil	İstanbul	2	Ev sahibi	KY(villa)	Kışlık

HH14	Kadın	70	Evli	4	Enstitü	-	-	Kayseri	1	Ev sahibi	KY(apartman)	Kışlık/Yazlık
HH15	Erkek	23	Bekâr	-	Üniversite	Metalürji-Malzeme mühendisliği	-	İstanbul	-	Ev sahibi	Apartman	Yazlık
HH16	Kadın	29	Bekâr	-	Üniversite	Ekonomist	Hostes	İstanbul	1	Ev sahibi	Apartman	Yazlık
HH17	Kadın	23	Bekâr	-	Üniversite	Endüstri mühendisi	-	Tekirdağ	-	Kiracı	Apartman	Kışlık
HH18	Erkek	29	Bekâr	-	Üniversite	Sahne yönetmenliği	İnşaat	İstanbul	1	Ev sahibi	KY(apartman)	Kışlık/Yazlık
HH19	Kadın	50	Evli	1	Üniversite	Mali müşavir	Mali müşavir	Kayseri	1	Ev sahibi	Apartman	Yazlık
HH20	Kadın	46	Evli	2	Lise	-	-	İstanbul	1	Ev sahibi	KY(apartman)	-

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Aslı Ersin Pamukçu	
Sürekli Adresi:	Sakızağacı Mah. Revnaklı Sok. Revnak Apt. No:18 K:2 D:4 B.köy/İSTANBUL	
Doğum Yeri ve Yılı:	İstanbul,1989	
Yabancı Dili:	İngilizce Almanca	
Lise:	2003-2005	Avrupa Koleji
	2004	Paderborn Schloss Neuhaus Gymnasium (öğrenci değişim programı)
	2005-2007	Özel Uğur Lisesi
Lisans:	2007-2011	Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümü
Yüksek Lisans:	2012-2015	Bahçeşehir Üniversitesi
Enstitü Adı:	Fen Bilimleri Enstitüsü	
Programın Adı:	İç Mekân Tasarımı	
Çalışma Hayatı:	2014	Ayhan Güneri Architects